

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου,

Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων

Πανεπιστήμιο Πειραιά,

Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης,

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών

Διϋδρυματικό Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

«Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση»

Τμήμα Κομοτηνής

Τίτλος διπλωματικής

**«Τα προγράμματα κοινωφελούς εργασίας στους δήμους και η
συνεισφορά τους στην ευημερία των πολιτών την πενταετία
2016-2020»**

Φοιτήτρια : Κωνσταντίνα Νικολαΐδου AM 3033202105163

Επιβλέπων Καθηγητής : Θωμάς Πουφινάς

Κομοτηνή, Ελλάδα, Οκτώβριος 2022

University of Peloponnese,

Department of Political Studies and International Relations

University of Piraeus,

Department of Business Administration

Democritus University of Thrace,

Department of Economics

**Interuniversity Interdepartmental
Master Program in
«Local and Regional and Development»**

**Diploma title
"Community service programs in municipalities and their
contribution to the well-being of citizens in the five-year period
2016-2020"**

Student: Konstantina Nikolaidou AM 3033202105163

Supervising Professor : Thomas Poufinas

Komotini- Greece, October 2022

αφιέρωση

στους γονείς μου

Μαρία και Παναγιώτη

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Με την παρούσα δήλωση:

1. Δηλώνω ρητά και ανεπιφύλακτα ότι η διπλωματική εργασία που σας καταθέτω αποτελεί προϊόν δικής μου πνευματικής προσπάθειας, δεν παραβιάζει τα δικαιώματα τρίτων μερών και ακολουθεί τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα επιστημονικής συγγραφής, τηρώντας πιστά την ακαδημαϊκή δεοντολογία.
2. Οι απόψεις που εκφράζονται αποτελούν αποκλειστικά ευθύνη της συγγραφέως και ο επιβλέπων, οι εξεταστές, το Τμήμα και το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου δεν υιοθετούν κατ' ανάγκη τις εκφραζόμενες απόψεις ούτε φέρουν οποιαδήποτε ευθύνη για τυχόν λάθη και παραλείψεις.

Η δηλούσα

Κωνσταντίνα Νικολαΐδου

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ θερμά τον σύζυγο μου Τάσο, τα παιδιά μου Σοφία και Μάριο, που με τις δυνάμεις και τις γνώσεις τους, με στήριξαν στην επιλογή μου αυτή, καθώς και τους δύο αδερφούς μου και την αγαπημένη θεία μου, που με ενθάρρυναν για να πιστέψω ότι η γνώση δεν έχει ηλικία.

Ευχαριστώ θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Θωμά Πουφινά για την πολύτιμη επιστημονική του βοήθεια στην εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας μου, αλλά και σε όλη την διάρκεια του μεταπτυχιακού μου.

Ευχαριστώ θερμά τον κ. Χάρη Αγκυρόπουλο για την καθοδήγηση και συμβολή του στην ποσοτική ανάλυση και ιδιαίτερα στο μέρος των γραμμικών παλινδρομήσεων.

Ευχαριστώ όλους τους συναδέλφους που έλαβαν μέρος στην έρευνα και τους φίλους-συναδέλφους μου, που μου παρείχαν χρήσιμες συμβουλές.

Ευχαριστώ τέλος, όλους τους ωφελούμενους του προγράμματος, που απάντησαν με χαρά στο ερωτηματολόγιο της έρευνας, και το συνόδεψαν με τις ευχές τους για επιτυχή ολοκλήρωση της προσπάθειας μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της εργασίας αυτής, είναι η εξέταση του συγχρηματοδοτούμενου από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Ελληνικό Δημόσιο, προγράμματος Κοινωνικού Έργου, όπως αυτό εφαρμόστηκε από το 2016 έως το 2020, στους δήμους των περιφερειών όλης της χώρας.

Η Κοινωνική Έργου είναι μία δράση ενεργητικής πολιτικής, που σκοπό έχει την μείωση της ανεργίας και την αναβάθμιση των τυπικών προσόντων των συμμετεχόντων σε αυτή, μέσα από τη δημιουργία θέσεων εργασίας στο δημόσιο τομέα και στην περίπτωση μας στους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης.

Χρησιμοποιήθηκε η ποσοτική ανάλυση μακροοικονομικών μεγεθών ανά περιφέρεια, μέσα από την οποία διαπιστώσαμε κυρίως ότι ο περιορισμένος αριθμός των ατόμων που ωφελεί, αλλά και η διάρκεια της, την εμποδίζει να επιτύχει τους στόχους της.

Επιπλέον η ποιοτική ανάλυση του ερωτηματολογίου, που απαντήθηκε από τους συμμετέχοντες του προγράμματος στο Δήμο Παύλου Μελά την πενταετία 2016-2020, μας πληροφόρησε για τις αδυναμίες αλλά και τα δυνατά σημεία της Κοινωνικής Έργου.

Κρίνεται ότι για την συνέχιση της θα πρέπει τουλάχιστον να αυξηθεί ο αριθμός των συμμετεχόντων σε σχέση με τον πληθυσμό, να αξιοποιηθεί η εμπειρία των ωφελούμενων της και να ενισχυθεί η απασχολησιμότητα τους μετά την λήξη του προγράμματος προς εκπλήρωση του σκοπού της.

Λέξεις κλειδιά : Ανεργία, Κοινωνική Έργου, Συγχρηματοδότηση, Εργοδότης Έσχατης Ανάγκης, Τοπική αυτοδιοίκηση

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to examine the Community Service Program co-financed by the European Union and the Greek State, as it was implemented in the years 2016 to 2020, in the municipalities of the regions throughout the country.

Community Service is an active policy action that aims to reduce unemployment and upgrade the formal qualifications of its participants, through the creation of jobs in the public sector and in our case in local government bodies.

A quantitative analysis of macroeconomic aggregates by region was used, through which we mainly found that the limited number of people it benefits, but also its duration, prevents it from achieving its objectives.

In addition, the qualitative analysis of the questionnaire that was answered by the participants of the program in the Municipality of Pavlos Melas in the five-year period 2016-2020, informed us about the weaknesses and strengths of the program.

It is considered that for its continuation, at least the number of participants in relation to the population should be increased, the experience of its participants should be utilized and their employability should be enhanced after the end of the program in order to fulfill its purpose.

Keywords: Unemployment, Community Service, Co-Financing, Employment Policies, Employer of Last Resort, Local Administration

Κατάλογος Διαγραμμάτων

<i>Διάγραμμα 3-1 Ποσοστό κινδύνου φτώχειας 2021 .....</i>	<i>20</i>
<i>Διάγραμμα 4-1 Φύλο Συμμετεχόντων .....</i>	<i>26</i>
<i>Διάγραμμα 4-2 Επίπεδο Μόρφωσης, κατηγορία εκπαίδευσης σε ποσοστό.....</i>	<i>28</i>
<i>Διάγραμμα 4-3 Αριθμός Παιδιών ανά Οικογενειακή Κατάσταση .....</i>	<i>29</i>
<i>Διάγραμμα 4-4 Τρόποι Ανεύρεσης Εργασίας .....</i>	<i>30</i>
<i>Διάγραμμα 4-5 Χρόνος ανεργίας, μετά την απασχόληση σε προγράμματα κοινωνικού.....</i>	<i>31</i>
<i>Διάγραμμα 4-6 Εργασία στον τόπο κατοικίας σε σχέση με την ηλικία.....</i>	<i>32</i>
<i>Διάγραμμα 4-7 Συμμετοχή στην Κατάρτιση .....</i>	<i>32</i>
<i>Διάγραμμα 4-8 Βαθμός Ικανοποίησης σε σχέση με τις συνθήκες απασχόλησης.....</i>	<i>33</i>
<i>Διάγραμμα 4-9 Βαθμός Αξιοποίησης σε σχέση με την ηλικία.....</i>	<i>34</i>
<i>Διάγραμμα 4-10 Ιστόγραμμα ικανοποίηση από την αμοιβή .....</i>	<i>35</i>
<i>Διάγραμμα 4-11 Τρόποι βοήθειας προγράμματος στην ανεύρεση εργασίας .....</i>	<i>36</i>
<i>Διάγραμμα 4-12 Διάστημα εργασίας μετά την λήξη του προγράμματος/βαθμίδα εκπαίδευσης.....</i>	<i>36</i>
<i>Διάγραμμα 4-13 Διάστημα απασχόλησης μετά τη λήξη του προγράμματος ανά φύλο .....</i>	<i>37</i>

Κατάλογος Πινάκων

<i>Πίνακας 3-1 Οι 17 δήμοι θύλακες ανεργίας.....</i>	<i>13</i>
<i>Πίνακας 3-3 Αντικείμενα θεωρητικής κατάρτισης 2020.....</i>	<i>21</i>
<i>Πίνακας 4-1 Δημογραφικά Στοιχεία Συμμετεχόντων στην Έρευνα.....</i>	<i>26</i>
<i>Πίνακας 4-1 Δημογραφικά Στοιχεία Συμμετεχόντων στην Έρευνα (συνέχεια).....</i>	<i>27</i>
<i>Πίνακας 4-2 Βαθμός ικανοποίησης απόκτησης γνώσεων ανά εκπαιδευτικό επίπεδο.....</i>	<i>34</i>
<i>Πίνακας 5-1 Περιγραφικά στατιστικά έρευνας.....</i>	<i>41</i>
<i>Πίνακας 5-2 Κατά κεφαλήν ΑΕΠ / περιφέρεια (2016-2020).....</i>	<i>42</i>
<i>Πίνακας 5-3 Πίνακας συσχέτισης μεταβλητών έρευνας.....</i>	<i>43</i>
<i>Πίνακας 5-8 Παλινδρομήσεις - τύποι.....</i>	<i>44</i>
<i>Πίνακας 5-4 Παλινδρόμηση 1.....</i>	<i>44</i>
<i>Πίνακας 5-4 Παλινδρόμηση 1(συνέχεια).....</i>	<i>45</i>
<i>Πίνακας 5-5 Παλινδρόμηση 2.....</i>	<i>45</i>
<i>Πίνακας 5-6 Παλινδρόμηση 3.....</i>	<i>46</i>
<i>Πίνακας 5-7 Γραμμική Παλινδρόμηση 4.....</i>	<i>46</i>

Συντομογραφίες και ακρωνύμια

συντομογραφία	επεξήγηση
ECOSOC	<i>Economic and Social Council of the United Nations</i>
ERL	<i>Employer's Last Resort Program</i>
SPSS	<i>Statistical Package for the Social Sciences</i>
JEFES	<i>Jefes de Hogar</i>
ΑΕΠ	<i>Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν</i>
ΔΠ	<i>Δημόσια Πρόσκληση</i>
ΔΥΠΑ	<i>Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης</i>
ΕΕ	<i>Ευρωπαϊκή Ένωση</i>
ΕΚΔΔΑ	<i>Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης</i>
ΕΚΤ	<i>Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Ταμείο</i>
ΕΠΑ	<i>Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης</i>
Εργοδότης Έσχατης Προσφυγής	<i>ΕΕΠ</i>
ΕΣΠΑ	<i>Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης</i>
ΚΕ	<i>Κοινωνικής Εργασίας</i>
ΚΕΑ	<i>Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης</i>
ΚΥΑ	<i>Κοινή Υπουργική Απόφαση</i>
ν.	<i>νόμος</i>
ΟΑΕΔ	<i>Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού</i>
ΥΑ	<i>Υπουργική Απόφαση</i>

Περιεχόμενα

Τίτλος διπλωματικής	1
Diploma title.....	2
αφιέρωση.....	3
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ.....	4
Ευχαριστίες	5
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	6
ABSTRACT	7
Κατάλογος Διαγραμμάτων	8
Κατάλογος Πινάκων.....	9
Συνομογραφίες και ακρωνύμια.....	10
Περιεχόμενα	11
Εισαγωγή	1
1 Κεφάλαιο 1^ο Ανεργία	2
1.1 Ανεργία - Ορισμός.....	2
1.2 Είδη ανεργίας	3
1.2.1 Ανεργία τριβής	3
1.2.2 Διαρθρωτική Ανεργία.....	4
1.2.3 Ανεργία ανεπαρκούς ζήτησης ή κυκλική ή κεϋνσιανή ανεργία	4
1.2.4 Εποχική Ανεργία.....	5
1.3 Αιτίες Ανεργίας.....	5
1.4 Συνέπειες ανεργίας	6
2 Κεφάλαιο 2ο Απασχόληση	6
2.1 Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης	6
2.2 Θεωρητικό Πλαίσιο – Εργοδότης Έκτακτης Ανάγκης.....	7
2.2.1 Keynes	8
2.2.2 Minsky.....	9
2.3 Προγράμματα Απασχόλησης - Παραδείγματα Άλλων Χωρών	10
2.3.1 Σουηδία	10
2.3.2 Αργεντινή.....	11
2.3.3 Ινδία	11
2.3.4 Νότια Αφρική.....	11
3 Κεφάλαιο 3ο Κοινωφελής Εργασία	12

3.1	Πρόγραμμα Εργοδότη Έσχατης Προσφυγής στην Ελλάδα.....	12
3.2	Κοινοφελής Εργασία στην Ελλάδα μετά το 2016.....	13
3.2.1	Στόχοι και Αντικείμενο	15
3.2.2	Εμπλεκόμενοι Φορείς	16
3.2.3	Τα κριτήρια επιλογής.....	18
3.2.4	Τα κριτήρια μοριοδότησης.....	18
3.2.5	Κατάρτιση	20
4	Κεφάλαιο 4ο Ποιοτική Ανάλυση.....	21
4.1	Ερωτηματολόγιο.....	21
4.1.1	Ερευνητική Προσέγγιση.....	22
4.1.2	Σχεδιασμός ερωτηματολογίου	22
4.1.3	Δομή ερωτηματολογίου.....	23
4.1.4	Διεξαγωγή έρευνας.....	24
4.1.5	Μέθοδος Επεξεργασίας	25
4.2	Ανάλυση Αποτελεσμάτων - Περιγραφική Ανάλυση.....	25
4.2.1	Δημογραφικά Χαρακτηριστικά	26
4.2.2	Χαρακτηριστικά ανέργων πριν ενταχθούν στο πρόγραμμα	29
4.2.3	Σχετικά με την απασχόληση στο πρόγραμμα	31
4.2.4	Μετά την απασχόληση	35
4.3	Συμπεράσματα Ερωτηματολογίου	37
5	Κεφάλαιο 5ο Ποσοτική Ανάλυση	39
5.1	Σκοπός και ερευνητικοί στόχοι	39
5.2	Δεδομένα	39
5.3	Ανάλυση Παλινδρόμησης	40
5.3.1	Οι μεταβλητές	40
5.3.2	Περιγραφική Ανάλυση	41
5.3.3	Συσχετίσεις.....	43
5.3.4	Παλινδρόμηση	43
5.4	Συμπεράσματα.....	47
6	Κεφάλαιο 6ο Προτάσεις - Συμπεράσματα.....	47
6.1	Προτάσεις πολιτικής (Policy Making)	47
6.2	Προτάσεις για μελλοντική έρευνα	48
6.3	Συμπεράσματα.....	48
	Βιβλιογραφία - Πηγές	50
	Ξενόγλωσση	50

Ελληνόγλωσση	52
Νομοθεσία	54
Ηλεκτρονικές Σελίδες	55
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ερωτηματολόγιο	57
.....	57
.....	58

Εισαγωγή

Η ανεργία στην Ελλάδα, όπως αυτή διαμορφώθηκε στις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας, λόγω της μείωσης της οικονομικής δραστηριότητας, που επήλθε με τη σειρά της ως αποτέλεσμα της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής κρίσης, αποτέλεσε και συνεχίζει να αποτελεί ένα κοινωνικό – οικονομικό πρόβλημα, που η λύση του έγκειται στην λήψη των αποφάσεων εκείνων, που έχουν ως σκοπό τους την διαμόρφωση μιας πολιτικής απασχόλησης που θα χαρακτηρίζεται ως ενεργή. Σε αυτή την κατεύθυνση, η Ευρωπαϊκή Ένωση από τα τέλη της δεκαετίας του ’90, είχε ήδη καθιερώσει την πολιτική της για την απασχόληση, με την θέσπιση κοινών στόχων, συντονίζοντας τα κράτη μέλη και παρακολουθώντας την επίδοσή τους, μέσα από την ένταξη τους σε χρηματοδοτικά προγράμματα. Η στρατηγική της ΕΕ πρότεινε δράσεις για την επίτευξη τριών βασικών στόχων, της αύξησης της απασχόλησης, της διαρκούς κατάρτισης και της προστασίας των φτωχότερων ομάδων του πληθυσμού. Οι αποφάσεις για το ποια θα είναι η κοινωνική πολιτική που θα εφαρμοστεί, λαμβάνονται τελικά από τις κυβερνήσεις της κάθε χώρας.

Έτσι εφαρμόστηκαν στην Ελλάδα, εκτός από τις πολιτικές που αφορούν κοινωνική μεταβίβαση (επιδόματα), προγράμματα απασχόλησης (ενεργητικής πολιτικής) που στηρίζουν τη δημιουργία θέσεων εργασίας στο δημόσιο τομέα και αποσκοπούν στην σύνδεση των ανέργων με την τοπική κυρίως αγορά εργασίας, δίνοντας προτεραιότητα στις ευάλωτες ομάδες, όπως αυτή των μακροχρόνιων ανέργων. Αυτά ονομάστηκαν προγράμματα κοινωφελούς εργασίας (ΚΕ) και εμφανίστηκαν με νέα μορφή το 2016. Τα προγράμματα θα προωθούσαν επιπλέον την βελτίωση των δεξιοτήτων των ανέργων, ανταποκρινόμενα στο στόχο της ΕΕ, το 60% του ενήλικου πληθυσμού να λαμβάνει ετήσια μέρος σε πιστοποιημένη εκπαίδευση. Επιπρόσθετα θα φρόντιζαν την κάλυψη των αναγκών της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Αν και αρχικά υπήρξε προσπάθεια από το Υπουργείο Εργασίας αποτίμησης του παραγόμενου έργου της ΚΕ, με την καταγραφή του σε ηλεκτρονική πλατφόρμα, αυτό δεν κοινοποιήθηκε στους εμπλεκόμενους, αλλά χρησιμοποιήθηκε μόνο για τον έλεγχο του προγράμματος από την ΕΕ, που το συγχρηματοδοτούσε. Στην βιβλιογραφία βρίσκουμε παλαιότερες μελέτες των ενεργών πολιτικών απασχόλησης που περιλαμβάνουν μερικώς μόνο το πρόγραμμα της ΚΕ. Υπάρχει επομένως ανάγκη εύρεσης του αντίκτυπου της ΚΕ στην κοινωνία, εξετάζοντας τα μετρήσιμα αποτελέσματα της μέσα από μακροοικονομικά

μεγέθη, με την παράλληλη συγκέντρωση και αξιολόγηση των απόψεων των άμεσα ενδιαφερόμενων «κοινωφελητών», που έχουν λάβει μέρος σε αυτήν.

1 Κεφάλαιο 1^ο Ανεργία

1.1 Ανεργία - Ορισμός

Ανεργία ορίζεται ως η θέση στην οποία βρίσκεται το άτομο, που ενώ αποτελεί μέρος του εργατικού δυναμικού δεν εργάζεται, αλλά είναι διαθέσιμο και αναζητά εργασία που αμείβεται. Σύμφωνα με τους κανόνες που συνέταξε η Διεθνής Οργάνωση της Εργασίας (International Labour Organisation) κατά τις διεθνείς διασκέψεις των στατιστικών της εργασίας, για τους σκοπούς της έρευνας του εργατικού δυναμικού, οι άνεργοι είναι τα άτομα ηλικίας 15 έως και 75 ετών τα οποία δεν χαρακτηρίζονται απασχολούμενοι δηλαδή

- α) δεν είχαν εργασία κατά την εβδομάδα κατά την οποία διεξάγεται η έρευνα,
- β) ήταν διαθέσιμα για εργασία, και
- γ) αναζητούσαν με ενεργητικό τρόπο να απασχοληθούν.

Η Ελληνική Στατιστική Αρχή ως αποκλειστικά υπεύθυνη στην Ελλάδα, για την καταμέτρηση της ανεργίας, ακολουθεί τους διεθνείς ορισμούς και κανονισμούς και καθορίζει τα ποσοστά της ανεργίας βάσει εκτιμήσεων, όπως αυτές προκύπτουν από τις ανά τρίμηνο έρευνες που διεξάγει η ίδια. Στοιχεία τα οποία είναι ανακοινώσιμα και δημοσιευμένα. Αυτήν την ΕΛΣΤΑΤ, θα πρέπει να ακολουθήσουμε για να μπορέσουμε να εξάγουμε ασφαλή συμπεράσματα για την χώρα μας.

Όπως γίνεται εύκολα αντιληπτό η δημιουργία θέσπισης διεθνών κανόνων, μας οδηγεί στη σκέψη, ότι η ανεργία είναι παγκόσμιο φαινόμενο και δεν αποτελεί ελληνική αποκλειστικότητα. Αν και εξ ορισμού είναι φαινόμενο οικονομικό, ο αντίκτυπος της σε κοινωνικό επίπεδο είναι μεγαλύτερος, με την ανάγκη καθορισμού στρατηγικής για την μείωσή της και πρωτεύον θέμα στην πολιτική ατζέντα όλων των χωρών. Το ποσοστό της ανεργίας που δεν υπολογίζεται σε σχέση με τον πληθυσμό της χώρας, αλλά σε σχέση με το εργατικό δυναμικό της, αποτελεί σημαντική ένδειξη για το πόσο ευημερεύει μια κοινωνία.

Αν και υπάρχει διαμάχη και αμφιβολία για το πως πρέπει να μετρηθεί, και θεωρείται πως πίσω από τον μέθοδο της, υπάρχει πολιτική σκοπιμότητα, η μέτρηση

της ανεργίας δεν είναι εύκολη, λόγω της ύπαρξης διαφόρων παραγόντων, που μπορούν και την επηρεάζουν, όπως η αδήλωτη «μαύρη» εργασία, οι επιχειρήσεις οικογενειακής μορφής, ο πληθυσμός που αν και δεν εργάζεται δεν αναζητά εργασία, καθώς και όλοι εκείνοι που ενώ είναι εγγεγραμμένοι στην Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (πρώην Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού) ως άνεργοι δεν επιθυμούν να εργαστούν. Μεγάλη δυσκολία εκτός από τον προσδιορισμό ορίων στο ποιος είναι ο πληθυσμός που πρέπει να ερευνηθεί, έχει και η δυσκολία στην εύρεση των ειδών της.

1.2 Είδη ανεργίας

Κατά την προσπάθεια ανάλυσης της ανεργίας, τόσο από την πλευρά της έρευνας, όσο και από την θεωρητική πλευρά, οι επιστήμονες την κατηγοριοποιούν, λαμβάνοντας υπόψιν διαφορετικά κριτήρια όπως για παράδειγμα το πόσο διαρκεί αυτή και ποιες μπορεί να είναι οι αιτίες που την δημιουργούν. Η κατηγοριοποίηση της σε πολλά διαφορετικά είδη, με χρήση πολλών διαφορετικών κριτηρίων, που κάποιες φορές αλληλοκαλύπτονται, προέρχεται από την πολυπλοκότητα της και την μεγάλη δυσκολία στον περιορισμό της. Αποτελεί πρόβλημα προς επίλυση, το οποίο θα αντιμετωπιστεί ευστοχότερα με την θέσπιση μίας κοινής πολιτικής, σε διεθνές επίπεδο και για την περίπτωση της χώρας μας, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα είδη της ανεργίας όπως αυτά αναγνωρίζονται από την πλειοψηφία των διαφόρων οικονομικών σχολών περιγράφονται παρακάτω.

1.2.1 Ανεργία τριβής

Αυτό το είδος ανεργίας εμφανίζεται όταν οι άνθρωποι εγκαταλείπουν την υφιστάμενη εργασία τους αναζητώντας διαφορετική εργασία είτε στον τόπο κατοικίας τους είτε σε άλλους τόπους, όταν απολύονται ενώ οι επιχειρήσεις αναζητούν ανθρώπινο δυναμικό, αλλά και όταν οι νέοι ξεκινούν για πρώτη φορά την αναζήτηση τους στην αγορά εργασίας. Είναι κοινή διαπίστωση ότι η ανεργία τριβής πρακτικά δεν μπορεί να αποφευχθεί ακόμη και στο επίπεδο της πλήρους απασχόλησης. Σε όλες τις οικονομίες ακόμη και σε αυτές των πιο αναπτυγμένων χωρών, υπάρχει αυτού του είδους η ανεργία. Ο λόγος της ύπαρξής της, είναι ότι δεν υπάρχει μηχανισμός που θα συνδέσει άμεσα τις κενές θέσεις εργασίας με τους αναζητούντες νέα ή και διαφορετική εργασία. Υπάρχει δυστυχώς

ταυτόχρονα με τα άλλα είδη, πράγμα που καθιστά δύσκολη την μέτρηση της. Η διάρκεια της είναι συνήθως μικρή.

1.2.2 Διαρθρωτική Ανεργία

Στην διαρθρωτική ανεργία, οι άνθρωποι που είναι άνεργοι δεν μπορούν να καλύψουν τις θέσεις εργασίας, γιατί δεν έχουν τα απαιτούμενα προσόντα ή γιατί κατοικούν σε διαφορετική περιοχή από αυτήν που υπάρχει ζήτηση εργατικού δυναμικού. Οι άνθρωποι αυτοί βρέθηκαν στην ανεργία μετά από αλλαγές που επήλθαν στην οικονομία με την ανάπτυξη νέων τομέων σε βάρος παλαιότερων. Φαίνεται ότι υπάρχει ζήτηση και νέες θέσεις εργασίας, οι οποίες όμως για να καλυφθούν, απαιτείται το διαθέσιμο εργατοϋπαλληλικό προσωπικό να διαθέτει γνώσεις για τις νέες τεχνολογίες και νέες δεξιότητες. Γίνεται εύκολα αντιληπτό, ότι αυτού του είδους η ανεργία χαρακτηρίζεται από την αλλαγή στα ζητούμενα προσόντα και στην έλλειψη ανταπόκρισης των ανέργων σε αυτά. Η αδυναμία αυτή οφείλεται στην ελλιπή πρόβλεψη για συνεχή εκπαίδευση και στην μειωμένη διάθεση χρηματικών πόρων σε αυτήν. Εμφανίζεται πιο έντονα σε χώρες που αναπτύσσονται, γιατί αυτές εισάγουν στις οικονομίες τους περισσότερες καινοτόμες τεχνολογίες.

Η ανεργία αυτή, μπορεί να κατονομαστεί και ως τεχνολογική ανεργία, αφού η δημιουργία της επέρχεται με την εξέλιξη της τεχνολογίας, που οδηγεί στην γρήγορη απαξίωση κάποιων ειδικοτήτων, πολλές φορές και ολόκληρων κλάδων, πριν οι εργαζόμενοι προλάβουν να αποκτήσουν τις νέες δεξιότητες που είναι απαιτούμενες από τους υψηλά εξελισσόμενους τομείς της οικονομίας.

1.2.3 Ανεργία ανεπαρκούς ζήτησης ή κυκλική ή κεϋνσιανή ανεργία

Όταν η συνολική ζήτηση πέφτει και οι τιμές και οι μισθοί δεν έχουν προσαρμοστεί για να επαναφέρουν την οικονομία στο επίπεδο της πλήρους απασχόλησης¹, τότε μιλάμε για ανεργία εξαιτίας της ανεπαρκούς ζήτησης, η οποία συχνά αναφέρεται και ως κυκλική ή κεϋνσιανή ανεργία.

---

¹ Begg D., Vernasca G., Fischer S., Dornbusch R., 1998

Κυκλική γιατί όταν υπάρχει μείωση της οικονομικής δραστηριότητας, επακολουθεί μείωση της ζήτησης σε αγαθά, με αποτέλεσμα την μείωση από πλευράς των επιχειρήσεων της ανάγκης τους σε εργατικό δυναμικό, με κορυφαίο αποτέλεσμα αυτό το τελευταίο να πλεονάζει και να οδηγείται στην ανεργία. Οι άνεργοι με το χαμηλό πλέον εισόδημά τους, μειώνουν τις ανάγκες τους, αγοράζοντας τα αναγκαία για την επιβίωσή τους προϊόντα, μειώνουν τη ζήτηση τους σε αγαθά και αυτό συντελεί στην συνέχιση του φαινομένου.

Κεϋνσιανή γιατί σύμφωνα με τον μεγάλο Άγγλο οικονομολόγο J. M. Keynes, η ανεργία αυτή που είναι μη ηθελημένη, εμφανίζεται κατά την κάθοδο του οικονομικού κύκλου (πτώση παραγωγικής διαδικασίας, εξαγωγών, κοκ) και μπορεί να αντιμετωπιστεί με μία ικανοποιητική αύξηση της κρατικής δαπάνης, τουλάχιστον σε βραχυχρόνιο ορίζοντα.

1.2.4 Εποχική Ανεργία

Μέσα στο έτος σε κάποιες συγκεκριμένες εποχές (φθινόπωρο, χειμώνα) εμφανίζεται σε συγκεκριμένους κλάδους της οικονομίας, πτώση έως μηδενισμός της δραστηριότητάς τους, με αποτέλεσμα την έξοδο στην ανεργία των ατόμων που εργάζονται σε αυτούς. Αυτού του είδους η ανεργία ονομάζεται εποχική. Στην χώρα μας πλήττει κυρίως τους εργαζόμενους στα τουριστικά επαγγέλματα, αλλά και τους απασχολούμενους σε αγροτικές εργασίες που η φύση της εργασίας τους εξαρτάται από τις καιρικές συνθήκες.

1.3 Αιτίες Ανεργίας

Ένας από τους κύριους λόγους ανά την υφήλιο που προκαλεί την ανεργία είναι ο ρυθμός που αναπτύσσεται μία χώρα. Σε έναν κόσμο, που τα τελευταία χρόνια χαρακτηρίζεται από το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης (χωρίς τους covid περιορισμούς), και την ψηφιακή τεχνολογική επανάσταση (όπως στο παρελθόν η βιομηχανική επανάσταση), να οδηγεί στις χώρες που δεν μπόρεσαν να εξελιχθούν, σε αφανισμό των επαγγελματιών που δεν κατάφεραν να ενσωματώσουν τις τεχνολογικές καινοτομίες. Η κρίση της οικονομίας μεγαλώνει περισσότερο όταν οι άνθρωποι παραμένουν στάσιμοι, χωρίς την εκπαίδευση και την εξειδίκευση που απαιτείται και οδηγούνται στην ανεργία. Αυτοί οι άνεργοι θα πολλαπλασιαστούν περισσότερο εξαιτίας του συνεχώς αυξανόμενου κύματος οικονομικών μεταναστών (αλλά και λαθρομεταναστών), που εισρέουν χωρίς

κανένα κριτήριο, τα τελευταία χρόνια από τις υπανάπτυκτες και υπό κρίση (πολέμου ή και οικονομική) χώρες προς τις αναπτυγμένες (ευρωπαϊκές) χώρες, με ενδιάμεση στάση αλλά και τελικό σταθμό τις αναπτυσσόμενες, αιτιολογώντας την αύξηση του ποσοστού ανεργίας στις τελευταίες.

1.4 Συνέπειες ανεργίας

Από οικονομική σκοπιά οι συνέπειες της ύπαρξης υψηλών ποσοστών ανεργίας, οδηγεί στην συρρίκνωση των εισοδημάτων των ατόμων, την έλλειψη του εργατικού δυναμικού από την διαδικασία της παραγωγής και την αύξηση των δαπανών από πλευράς του κράτους, μετατρέποντας την πολιτική του σε επιδοματική με τις όποιες συνέπειες.

Από κοινωνική σκοπιά τα στοιχεία παγκόσμιων μελετών αναδεικνύουν την ανεργία μαζί με την ελάττωση του εισοδήματος ως τα μείζονα επακόλουθα της οικονομικής κρίσης.² Χαρακτηριστικά, στη μελέτη τους «Unemployment impairs mental health: Meta-analyses» (Η ανεργία βλάπτει την ψυχική υγεία: Μετααναλύσεις) οι Paul και Moser³ καταλήγουν, στο συμπέρασμα ότι ο μέσος όρος των ατόμων που αντιμετωπίζουν προβλήματα ψυχικής υγείας είναι διπλάσιος μεταξύ των ανέργων.

Όλα τα παραπάνω γεννούν αντικοινωνικά φαινόμενα όπως η έξαρση της εγκληματικότητας, η δημιουργία κοινωνικών κρίσεων, οι εξεγέρσεις, η έλλειψη ισορροπίας στην κοινωνική ανάπτυξη, η αύξηση της αόρατης εργασίας τα οποία και αποτελούν επακόλουθα της αναγκαστικής διακοπής της εργασίας.

2 Κεφάλαιο 2ο Απασχόληση

2.1 Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης

Ο βασικός στόχος των Ενεργητικών Πολιτικών Απασχόλησης (ΕΠΑ), είναι να επέμβουν με τη δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης, απορροφώντας το εργατικό δυναμικό που βρίσκεται σε κατάσταση ανεργίας, στις νέες θέσεις.

---

² Οικονόμου Μ., Σουλιώτης Κ., 2018

³ Paul K, Moser K., 2009

Έτσι οι ΕΠΑ προσπαθούν να :

- μειώσουν την ανεργία με την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, μέσα από προγράμματα που απώτερο στόχο έχουν να τις κρατήσουν και αφού αυτά ολοκληρωθούν
- αποκτήσουν οι άνεργοι δεξιότητες της σύγχρονης οικονομίας, έτσι ώστε να μην μείνουν στάσιμοι
- συνδέσουν τους μακροχρόνια ανέργους με την αγορά εργασίας
- δημιουργήσουν θετικές προϋποθέσεις για την πρόσληψη ανέργων από τις επιχειρήσεις
- υποστηρίξουν σκοπούς που προάγουν το κοινωνικό κράτος
- μειώσουν τα επιδόματα που δίνονται για στήριξη των ανέργων αλλά καταλήγουν να τους αφαιρούν την αυτονομία τους
- αυξήσουν το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν.⁴

Συνοψίζοντας θα πρέπει να αναφέρουμε ότι οι ΕΠΑ μέσα από τα προγράμματα τους κατατάσσονται στις εξής κατηγορίες :

- απασχόληση στο δημόσιο τομέα.
- κατάρτιση των ανέργων αλλά και των απασχολούμενων στα προγράμματα
- αρωγή στην αναζήτηση εργασίας (συμβουλευτικά προγράμματα, κα)
- παροχή κινήτρων προς τις επιχειρήσεις, επιδοτώντας μεγάλο ποσοστό του εργασιακού κόστους

2.2 Θεωρητικό Πλαίσιο – Εργοδότης Έκτακτης Ανάγκης

Η παγκόσμια κοινότητα αρκετές φορές στην διάρκεια της ιστορίας, έχει βρεθεί αντιμέτωπη με μεγάλα χρονικά διαστήματα που οι οικονομίες των χωρών της βρίσκονταν σε αστάθεια, με κύριο αποτέλεσμα μεγάλες ομάδες του πληθυσμού, να καταλήγουν στην ανεργία, λόγω της ανεπαρκούς ζήτησης για εργασία. Τα άτομα αυτά έχοντας υποστεί τις συνέπειες της κατάστασης που έχουν περιέλθει, καταλήγουν σε κοινωνική περιθωριοποίηση και αποκλεισμό από την αμειβόμενη απασχόληση και άλλοτε με αργούς και άλλοτε με γρήγορους ρυθμούς, οδηγούνται σε συνθήκες φτωχοποίησης.

---

⁴ European Commission, χ.χ.; Eurostat, χ.χ.

2.2.1 Keynes ⁵

Το κραχ του χρηματιστηρίου της Νέας Υόρκης το 1929, οδήγησε σε παγκόσμια κρίση, επηρέασε όλους τους τομείς της οικονομίας (εμπόριο, βιομηχανία, γεωργοκτηνοτροφία, κοκ) των χωρών του κόσμου και κατεύθυνε εκατομμύρια ανθρώπους στην έξοδο από την εργασία τους. Η αύξηση του φαινομένου της ανεργίας, οδήγησε θεωρητικούς της οικονομίας όπως ο Keynes, να εξετάζουν επίμονα και να υποδεικνύουν τρόπους στους πολιτικούς, ώστε να λυθεί το πρόβλημα.

Η θεωρία του Keynes, ως προς την ανεργία είναι περισσότερο θεωρία απασχόλησης και λιγότερο θεωρία ανεργίας. Προσπαθώντας να δώσει λύσεις, εξηγεί ότι οι τιμές και οι μισθοί δεν μπορούν να προσαρμοστούν γρήγορα μόνο με τους μηχανισμούς της αγοράς και αυτό έχει ως αποτέλεσμα την ανισορροπία της οικονομίας για μεγάλο χρονικό διάστημα. Για να μπορέσει να μειωθεί η ανεργία πρότεινε την αύξηση της παρέμβασης του κράτους προς συμπλήρωση του ιδιωτικού τομέα (επενδύσεις), με την ζήτηση ως κύρια αιτία των οικονομικών κύκλων, να βρίσκεται σε υψηλό επίπεδο που έχει ως συνέπεια να αυξάνεται η απασχόληση.

«Όπως αναφέρει ο Brémond, J. (1987,σελ.11) «Πέρα από την ίδια την οικονομική ανάλυση, ο Keynes είναι αναμφισβήτητα ο οικονομολόγος που είχε τη μεγαλύτερη επιρροή στην πρακτική των οικονομικών πολιτικών στις δυτικές χώρες από το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου»». Οι κυβερνητικές πολιτικές που «εφάρμοσαν» την θεωρία του Keynes, όπως ο πρόεδρος Ρούσβελτ στην Αμερική, φαίνεται να είχαν μεγάλη αποτελεσματικότητα στην εξάλειψη της ανεργίας μέχρι τουλάχιστον την επόμενη μεγάλη κρίση της δεκαετία του '70. Η εμφάνιση ξανά υψηλής ανεργίας παράλληλα με την αύξηση του πληθωρισμού, έστρεψε τους οικονομολόγους στην αμφισβήτηση της κεϋνσιανής θεωρίας. Είναι βέβαιο όμως ότι από τη θεωρία, που εμπλουτίζεται συνέχεια, στην πράξη και πόσο μάλλον στην πολιτική πράξη, μεσολαβεί η ανθρώπινη ερμηνεία και βούληση, γεγονός που οδήγησε αρκετές φορές σε παρερμηνεία της σκέψης του Keynes.

---

⁵ Keynes Άγγλος οικονομολόγος (5 Ιουνίου 1883 – 21 Απριλίου 1946)

2.2.2 Minsky⁶

Οι πολιτικές που προσπαθούν να μειώσουν την ανεργία όταν ήδη αυτή βρίσκεται σε υψηλά ποσοστά, λειτουργούν με αργούς ρυθμούς μη θέλοντας να λάβουν υπόψιν τους, ότι όπως και στην ιατρική «Κάλλιον το προλαμβάνειν ή το θεραπεύειν». Η δυνατότητα απευθείας πρόσληψης του λιμνάζοντος εργατικού δυναμικού για κάθε στάδιο του οικονομικού κύκλου, χωρίς πληθωριστικά φαινόμενα, θα μπορούσε να επιτευχθεί από τους πολιτικούς ιθύνοντες με την εκ νέου ερμηνεία του Keynes από τον Minsky.⁷

Το πρόβλημα είναι να ληφθούν τέτοια πολιτικά μέτρα, μέσα από δημιουργία σταθερών δομών που θα μειώνουν τους δείκτες της ανεργίας και του πληθωρισμού αποφεύγοντας την πιθανότητα μεγάλης οικονομικής ύφεσης. «Όπως αναφέρει ο Minsky (1986, σελ. 328) «... η ατζέντα μου για ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων θα εξεταστεί σε τέσσερις κατηγορίες: Μεγάλη κυβέρνηση (μέγεθος, δαπάνες και φορολογία), στρατηγική απασχόλησης, χρηματοπιστωτική μεταρρύθμιση και ισχύς στην αγορά». Ο Minsky πίστευε ότι η ανάπτυξη ενός καπιταλιστικού συστήματος που θα ευνοούσε την πλήρη απασχόληση, θα πρέπει να αποτελεί το επίκεντρο της πολιτικής. Υποστήριζε ότι μόνο μια κυβέρνηση θα είχε την δυνατότητα να δημιουργήσει μια απείρως ελαστική ζήτηση για εργασία, έτσι ώστε να μπορεί να επιτευχθεί η πλήρης απασχόληση⁸. Η ιδέα της δημιουργία ενός ολοκληρωμένου προγράμματος Employer Last Resort (Εργοδότης Έσχατης Προσφυγής) -ELR- ως ενεργητική πολιτική απασχόλησης, σε περιόδους οικονομικής κρίσης αλλά και ως μόνιμη πρακτική, αν και υπάρχει στη θεσμική λογοτεχνία από τις αρχές του εικοστού αιώνα⁹, τέθηκε σε στέρεη θεωρητική βάση από τον Minsky ως εξής :

- το κράτος παρέχει εργασία σε όποιον είναι πρόθυμος και ικανός να εργαστεί
- ο μισθός του προγράμματος είναι ενιαίος – κατώτερος του κατώτατου
- δίνεται πακέτο παροχών (πχ υγειονομική περίθαλψη, αναρρωτικές άδειες, κα)
- κατάργηση του φόρου από μισθωτές υπηρεσίες και
- δικαίωμα εργασίας στους συνταξιούχους με κοινωνικές παροχές σε ισχύ

⁶ Minsky Αμερικανός οικονομολόγος (23 Σεπτεμβρίου 1919 – 24 Οκτωβρίου 1996)

⁷ Pavlina R. Tcherneva, 2014, σελ.7

⁸ Minsky H., 1986, σελ. 343

⁹ Kaboub F. 2007, σελ.495

Συμπερασματικά τα ELR του Minsky, είναι κρατικά προγράμματα που προσφέρουν εργασία στο δημόσιο, καταβάλουν στον εργαζόμενο μισθό διαβίωσης, αυξημένο με κάποια επιδόματα, προκειμένου να εξαφανίσει το φαινόμενο της φτώχειας. Θεωρεί ότι με αυτόν τον τρόπο θα αντικατασταθούν πολλές από τις δαπάνες του κράτους για επιδόματα (ανεργία, πρόνοιας) και ταυτόχρονα οι συμμετέχοντες στα προγράμματα θα ανακτήσουν τη χαμένη τους αξιοπρέπεια έχοντας περισσότερες ευκαιρίες. Τα ELR θεωρούνται προγράμματα λιγότερο πληθωριστικά, που λειτουργούν ως αντικυκλικό σταθεροποιητές¹⁰.

2.3 Προγράμματα Απασχόλησης - Παραδείγματα Άλλων Χωρών

Μπορούμε να βγάλουμε πολλά συμπεράσματα από τις ενέργειες που έγιναν για την κατασκευή νέων θέσεων απασχόλησης στις διάφορες χώρες της γης. Δεν υπάρχουν πολλά όμως προγράμματα που να λειτουργούν ως μέτρα μακροχρόνιου ορίζοντα. Ωστόσο δεν πρέπει να παραβλέπουμε ότι σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα τους στην αγορά εργασίας έχουν ωφελήσει και σε πολλά άλλα επίπεδα (κοινωνικό, πολιτικό, περιβαλλοντικό, οικονομικό) τις χώρες που τα εφάρμοσαν.

2.3.1 Σουηδία

Η Σουηδία με το γνωστό ως «Σκανδιναβικό» μοντέλο, είναι η χώρα που εφαρμόζει από το 1982 (βάσει νόμου) ένα καθολικό σύστημα (χωρίς να εξετάζεται το φύλο, την ηλικία, και την καταγωγή των πολιτών) ενεργούς πολιτικής, που παρέχει στους κατοίκους της, οικονομική ασφάλεια και είναι κοινωνικά αλληλέγγυο. Χαρακτηριστικό του μοντέλο είναι οι κεντρικές διαπραγματεύσεις για τους μισθούς, που εξασφαλίζουν την ισότητα τους σε όλους τους τομείς της οικονομίας, ανεξάρτητα από το επίπεδο των κερδών. Συνέπεια του μοντέλου παρά το γεγονός του ότι η φορολόγηση κυμαίνεται σε υψηλά επίπεδα, είναι οι αυξημένες επενδύσεις.

---

¹⁰ (Αντωνοπούλου Ρ., Παπαδημητρίου Δ., Taun T., 2011)

2.3.2 Αργεντινή

Το 2001 η Αργεντινή έχοντας υποστεί την σοβαρότερη οικονομική κρίση της μέχρι τότε ιστορία της, κηρύττει πτώχευση. Για να μπορέσει να διαχειριστεί τις κοινωνικές αναταραχές που απαιτούσαν εργασία για τους ανέργους και για να ανακάμψει, εισάγει ένα νέο πρόγραμμα απασχόλησης για τους ανέργους επικεφαλής των νοικοκυριών, που ονομάζεται Jefes de Hogar (Αρχηγοί Νοικοκυριού). Το πρόγραμμα ως ELR, δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας με 4ωρη απασχόληση, κατάρτιση και μηνιαία αμοιβή 150 πέσος, με συμμετοχή 5% του πληθυσμού και 13% του εργατικού δυναμικού. Τα μακροοικονομικά στοιχεία έδειξαν ότι το Jefes εμφάνισε στοιχεία σταθεροποίησης της οικονομίας που αναφέρονται στην βιβλιογραφία για τα προγράμματα ELR.¹¹

2.3.3 Ινδία

Στην Ινδία το 2005 με το νόμο National Rural Employment Guarantee (Εθνική Εγγύηση της Απασχόληση στην Ύπαιθρο)¹² εφαρμόζεται σε ολόκληρη τη χώρα (εκτός από τις πολιτείες Τζαμού και Κασμίρ) ένα πρόγραμμα Εργοδότη Έσχατης Προσφυγής, που αποβλέπει, με φορέα υλοποίησης την κεντρική κυβέρνηση ότι τα ενήλικα μέλη κάθε νοικοκυριού μετά από αίτηση, μπορούν να παρέχουν εθελοντικά εργασία, ενώ η απασχόληση ενός μέλους κάθε φτωχού νοικοκυριού από αγροτική περιοχή για τουλάχιστον 100 μέρες το χρόνο θα αμειβεται με μισθό καθοριζόμενο βάσει του κατώτατου μισθού.

2.3.4 Νότια Αφρική

Η χώρα της Νοτίου Αφρικής συμμετέχει και αυτή σε ένα πρόγραμμα ELR με το Expanded Public Works Programme ¹³(Πρόγραμμα Διευρυμένων Δημοσίων Έργων) που είναι ένα βασικό πρόγραμμα της κυβέρνησης που έχει ως σκοπό του την βελτίωση των συνθηκών φτώχειας, μέσω της προσωρινής εργασίας σε ανέργους. Το πρόγραμμα είναι καθολικό και αφορά όλους τους κρατικούς τομείς. Δημιουργεί ευκαιρίες απασχόλησης στις

---

¹¹ Tcherneva P.,2012, Express

¹² https://nrega.nic.in/Nregahome/MGNREGA_new/Nrega_home.aspx

¹³ <https://www.gov.za/about-government/government-programmes/expanded-public-works-programme>

υποδομές, τον πολιτισμό το περιβάλλον και σε κοινωνικά προγράμματα. Παρέχονται ακόμη κατάρτιση και υποστήριξη στην δημιουργία επιχειρήσεων.

3 Κεφάλαιο 3ο Κοινωφελής Εργασία

3.1 Πρόγραμμα Εργοδότη Έσχατης Προσφυγής στην Ελλάδα

Η ανεργία αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα της χώρας μας εδώ και πολλές δεκαετίες. Η παγκόσμια οικονομική κρίση 2007-2009 οδήγησε και την Ελλάδα σε θεαματική μείωση της απασχόλησης και στην ανάγκη λήψεων ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης, που είχαν ως στόχο τους την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, προκειμένου να αυξηθεί το βιοτικό επίπεδο (πέραν της λήψης επιδομάτων) των ατόμων που περιήλθαν σε κατάσταση φτώχειας λόγω της έλλειψης απασχόλησης και την βελτίωση των επαγγελματικών δεξιοτήτων τους. Με το Κατά Κεφαλήν Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της Ελλάδας να την κατατάσσει 21^η ανάμεσα στις είκοσι επτά χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωση και ποσοστό 32,2% του ελληνικού πληθυσμού να απειλείται με φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό το 2017, η ανάγκη εξεύρεσης λύσης στο πρόβλημα έγινε επιτακτική.

Μέσα από τον πρώην Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) διαμορφώθηκαν οι ΕΠΑ και οι Ειδικές Κατηγορίες Προγραμμάτων, με τις πρώτες να απευθύνονται σε ανέργους αλλά και εργαζόμενους και να λαμβάνουν έως σήμερα μορφές προγραμμάτων όπως :

- επαγγελματικής κατάρτισης
- μαθητείας
- επιχορήγησης μισθολογικού κόστους (πχ πρόσληψης ανέργων 55-67 ετών)
- εργασιακής εμπειρίας
- **κοινωφελούς εργασίας σε δημόσιους φορείς**
- διαρθρωτικής αλλαγής

Από τα παραπάνω προγράμματα αυτό της κοινωφελούς εργασίας όπως αυτό εφαρμόστηκε πιλοτικά σε 17 δήμους της χώρας το 2016 αποτέλεσε πρόγραμμα ELR .

3.2 Κοινωνοφελής Εργασία στην Ελλάδα μετά το 2016

Τα μεγέθη της απασχόλησης και ανεργίας τα οποία επιδεινώθηκαν λόγω της ύφεσης που βρέθηκε η ελληνική οικονομία για μεγάλο χρονικό διάστημα, οδήγησε στη δημιουργία νέων δράσεων. Δεν είναι η πρώτη φορά που λαμβάνουν χώρα τέτοιου είδους δράσεις. Προηγήθηκαν προγράμματα πεντάμηνης διάρκειας, περιορισμένα ως προς τις ειδικότητες που λάμβαναν μέρος σε αυτά, τα οποία κλήθηκαν να διαχειριστούν φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα (Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις), ιδρύματα, εταιρείες αστικού δικαίου, συνδικαλιστικές οργανώσεις (όπως το Ινστιτούτο Εργασίας της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας) κα. Το νέο πρόγραμμα με διάρκεια οκτώ μηνών που καταρτίζεται το 2016, με την Δημόσια Πρόσκληση νούμερο 7/2016 από τον ΟΑΕΔ είναι σαφέστατο ότι διαθέτει όλα τα χαρακτηριστικά των προγραμμάτων ELR με φορείς υλοποίησης για την πιλοτική του φάση 17 δήμους της Ελλάδας.

Πίνακας 3-1 Οι 17 δήμοι θύλακες ανεργίας

α/α	Δήμοι	Σύνολο μακροχρόνια ανέργων	οφελούμενοι	Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων
1	ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ	1588	476	*30%
2	ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ ΜΕΝΕΜΕΝΗΣ	4090	818	*20%
3	ΑΡΓΟΥΣ – ΜΥΚΗΝΩΝ	1350	270	*20%
4	ΘΕΡΜΑΪΚΟΥ	1150	230	*20%
5	ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ	2320	464	*20%
6	ΑΡΤΑΙΩΝ	3340	334	*10%
7	ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ	7970	797	*10%
8	ΣΑΛΑΜΙΝΟΣ	1530	153	*10%
9	ΑΓ. ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ – ΚΑΜΑΤΕΡΟΥ	3410	341	*10%
10	ΦΥΛΗΣ	2690	269	*10%
11	ΠΑΙΟΝΙΑΣ	1650	165	*10%
12	ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ	2060	206	*10%
13	ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ ΕΥΘΣΜΟΥ	7530	753	*10%
14	ΣΙΝΤΙΚΗΣ	1000	100	*10%
15	ΑΓΡΙΝΙΟΥ	7950	795	*10%
16	ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ	2430	243	*10%
17	ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ - ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ	5040	504	*10%
		57098	6918	

Πηγή : Υπουργείο Εργασίας

Αυτή η πρώτη δράση απευθύνεται σε ανέργους που είναι εγγεγραμμένοι στο μητρώο του ΟΑΕΔ και για την συμμετοχή τους θα πρέπει να υποβάλλουν μόνο ηλεκτρονικά αίτηση στο πρόγραμμα που ονομάστηκε «σύμφωνα με την 7/2016 Δημόσια Πρόσκληση «Πρόωθηση της Απασχόλησης Μέσω Προγραμμάτων Κοινωφελούς Χαρακτήρα σε 17 Δήμους (επιβλέποντες φορείς) θύλακες υψηλής ανεργίας συμπεριλαμβανομένης και της κατάρτισης των συμμετεχόντων, για 3.737 θέσεις πλήρους απασχόλησης (Α΄ κύκλος)»», ήταν ένα έργο που εντάχθηκε στο Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020 στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»¹⁴ και συγχρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Ταμείο, με σκοπό την δημιουργία αρχικά 3.737 θέσεων πλήρους απασχόλησης. Ο προϋπολογισμός του έργου ανήλθε στα 25.882.462 ευρώ, ενώ οι δικαιούχοι ήταν μακροχρόνιοι άνεργοι.

Για την επιλογή των πρώτων δεκαεπτά δήμων που «έτρεξε» το πρόγραμμα, χρησιμοποιήθηκε μία συγκεκριμένη μέθοδος εύρεση τους. Δόθηκε προτεραιότητα στους δήμους οι οποίοι κατείχαν σε συνδυασμό

- υψηλό ποσοστό ανεργίας, το έτος απογραφής (2011)
- μεγάλο μερίδιο μακροχρόνιας ανεργίας, στο σύνολο της ανεργίας για το 2011–2015
- και ποσοστιαία μεταβολή της διαρκούς ανεργίας για το ίδιο χρονικό διάστημα

Ακολούθησε ο Β΄ κύκλος, ενώ η μεγάλη απαίτηση ένταξης και άλλων δήμων (ακόμη και με σχετικά ερωτήματα στο ευρωκοινοβούλιο) σε αυτό, καθώς και άλλων φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, προέρχεται από την ανάγκη των φορέων στην ανεύρεση φτηνού εργατικού δυναμικού, καθώς το πρόγραμμα χρηματοδοτεί το σύνολο του εργατικού κόστους και επιπλέον στους φορείς (για τους δύο πρώτους κύκλους) μέσω του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων δόθηκε η δυνατότητα απορρόφησης κονδυλίων για την κάλυψη πάγιων αναγκών τους, που κρίθηκαν απαραίτητες για την απασχόληση του επιπλέον προσωπικού. Ο Δήμος Παύλου Μελά για παράδειγμα με τον αριθμό των ωφελούμενων στους οκτακόσιους παρά τρεις και για τους δύο κύκλους, προμηθεύτηκε χωρίς κανένα κόστος, υψηλής τεχνολογίας εξοπλισμό, όπως ηλεκτρονικούς υπολογιστές και μηχανήματα σάρωσης.

---

¹⁴ Δημόσια Πρόσκληση ΟΑΕΔ, 7/2016

Θα ακολουθήσουν πολλές άλλες δράσεις, που θα δημιουργήσουν θέσεις εργασίας και σε άλλους φορείς του δημοσίου τομέα εκτός των δήμων, όπως για παράδειγμα τα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης Προσφύγων, με το πρόγραμμα να λειτουργεί με την ίδια μορφή για πάνω από μία πενταετία.

3.2.1 Στόχοι και Αντικείμενο

Η δράση έχει ως στόχο

- την άμεση αντιμετώπιση της ανεργίας πληττόμενων ομάδων πληθυσμού, με την δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης και ενίσχυση του βιοτικού τους επιπέδου τα πρώτα χρόνια, ενώ σήμερα διαφοροποιείται μερικώς περιγράφοντας τους ανέργους που βρίσκονται για μακρύ χρονικό διάστημα σε συνθήκες ανεργίας και μη διαθέτοντας υψηλά προσόντα, ως ομάδες που αντιμετωπίζουν προβλήματα αποκλεισμού από την αγορά εργασίας, στοχεύοντας να ενταχθούν σε ένα φορέα που θα αποτελέσει προστατευμένο περιβάλλον για τα άτομα αυτά
- την αναβάθμιση των προσόντων των συμμετεχόντων μέσω απόκτησης κατάρτισης και πιστοποίησης στο τρέχον επίπεδο δεξιοτήτων

Αξιολογώντας ως πιο μεγαλύτερης σημασίας τους τομείς που αφορούν:

- τη βελτίωση των χορηγούμενων υπηρεσιών κοινής ωφέλειας του δημοσίου προς τους αναγκασμένους πολίτες, που βρέθηκαν σε δεινή θέση λόγω των συνεπειών της οικονομικής κρίσης
- την καλύτερευση των υποδομών των Δήμων, τη δημιουργία δημοσίων αγαθών σε τοπικό επίπεδο, τον εκσυγχρονισμό των υπηρεσιών που παρέχει η τοπική αυτοδιοίκηση χρησιμοποιώντας τις νέες τεχνολογίες και φυσικά την καθαριότητα που αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα των δήμων με προώθηση της κυκλικής οικονομίας
- τη σύνδεση των παραγωγικών ικανοτήτων των ανέργων με την κάλυψη των αναγκών της τοπικής αυτοδιοίκησης
- την προστασία διαφόρων περιοχών και οικοσυστημάτων
- την τρίτη ηλικία
- τον κατασκευαστικό κλάδο

3.2.2 Εμπλεκόμενοι Φορείς

Η κυβέρνηση μέσω της νομοθετικής διαδικασίας, αποφασίζει την πραγματοποίηση των συγκεκριμένων προγραμμάτων με την ενεργή βοήθεια των παρακάτω φορέων ως εξής:

- της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΕΠ), ως υπεύθυνου φορέα,
- της Ειδικής Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, ως φορέα υλοποίησης, που έχει ως αρμοδιότητα της τον σχεδιασμό του πλαισίου των προγραμμάτων ΚΕ, την ένταξη της πράξης από την Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Τομεακών ΕΠ του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, τον συντονισμό και έλεγχο όλων των εμπλεκόμενων φορέων, την αποτίμηση και μέτρηση των αποτελεσμάτων αυτού, καθώς και ότι όλες τις υποχρεώσεις που συνεπάγονται από ένα συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα ΕΣΠΑ,
- της ανεξάρτητης αρχής, Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ), που αναλαμβάνει την κατάρτιση των πινάκων των τυπικών προσόντων, που θα πρέπει να κατέχουν οι ωφελούμενοι σύμφωνα με τις προκηρυσσόμενες ειδικότητες για τις οποίες υποβάλλουν αίτηση. Επιπλέον το ΑΣΕΠ είναι ο φορέας που είναι υπεύθυνος για την επίλυση των διαφορών ανάμεσα στους επιβλέποντες φορείς και τους ωφελούμενους σε θέματα απόρριψης των δευτέρων λόγω έλλειψης του τυπικού προσόντος της θέσης,
- της ΔΥΠΙΑ που ως δημόσια υπηρεσία έχει ως πρώτο μέλημα της την ενδυνάμωση της απασχόληση των κατοίκων της χώρας και την καταπολέμηση της ανεργίας μέσα από την εφαρμογή της πολιτικής της κυβέρνησης. Για την ΚΕ είναι ο αρμόδιος φορέας που ευθύνεται για την σύνταξη της ανακοίνωσης - πρόσκλησης και ταυτόχρονα την ενημέρωση προς τους δυνητικά ωφελούμενους για την διαδικασία. Στην ηλεκτρονική εφαρμογή της υπηρεσίας (και μόνο μέσα από αυτήν), στην οποία οι άνεργοι έχουν προσωπικό λογαριασμό με καταγεγραμμένο όλο το ιστορικό τους, θα υποβληθούν οι αιτήσεις, θα μοριοδοτηθούν από το ηλεκτρονικό πρόγραμμα και τελικά θα καταρτιστούν οι πίνακες επιτυχόντων. Στη συνέχεια οι εργασιακοί σύμβουλοι θα καλέσουν όλους τους επιτυχόντες και θα τους υποδείξουν τον φορέα, στον οποίο πρέπει να εργαστούν. Χαρακτηριστικό είναι ότι η πανδημία του covid-19 δεν εμπόδισε την παραπάνω διαδικασία, αλλά οδήγησε στον ανασχεδιασμό της, και την μετέτρεψε εξ ολοκλήρου σε ψηφιακή.

Η ΔΥΠΑ είναι αρμόδια για τον έλεγχο των μισθοδοτικών καταστάσεων, την πληρωμή αλλά και τον έλεγχο των συνθηκών εργασίας των ωφελούμενων.

- ο δήμος που συμμετέχει σύμφωνα με τις ανάγκες του, δηλώνοντας τα έργα που θα πραγματοποιηθούν με την ΚΕ μέσα στην ηλεκτρονική εφαρμογή που υπάρχει για τον σκοπό αυτό στο Υπουργείο Εργασίας και εξειδικεύοντας σε ειδικότητες τις θέσεις που είναι αναγκαίες για την πραγματοποίησή τους. *Η επιτελική ομάδα του Υπουργείου αποδομώντας τη διαδικασία, έχει κατευθύνει μέσα από συμβουλευτικές ημερίδες ανά την επικράτεια, τους δήμους στην δημιουργία από μέρους τους, θέσεων εντάσεως εργασίας για τις οποίες η απαίτηση σε εργατικό δυναμικό είναι υψηλότερη από ότι σε κεφάλαιο (πχ σύγχρονα τεχνολογικά μηχανήματα, ακριβά δομικά υλικά). Έτσι οι προκηρυσσόμενες θέσεις αφορούν περισσότερο ειδικότητες ελαιοχρωματιστών, καθηγητών για τα κοινωνικά φροντιστήρια, κοκ, που εργάζονται χωρίς να είναι αναγκαίος ακριβός εξοπλισμός αλλά φτηνότερα υλικά (πχ χρώματα). Μετά τον καθορισμό των θέσεων, ο δήμος βρίσκεται σε αναμονή, που δεν προσδιορίζεται χρονικά, ως την ανάρτηση των τελικών αποτελεσμάτων της ΔΠ.*

Μετά την υπόδειξη του ωφελούμενου από τη ΔΥΠΑ, σε συγκεκριμένη θέση, ο επιβλέπων φορέας θα ελέγξει αν αυτός κατέχει το απαιτούμενο προσόν, έτσι ώστε να τον προσλάβει, μέσα σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Είναι υπεύθυνος για αυτόν όπως για κάθε άλλο εργαζόμενο, για την τήρηση των συνθηκών υγιεινής και διαβίωσης στην εργασία, για την διαφύλαξη των προσωπικών του δεδομένων από επεξεργασία χωρίς την σύμφωνη γνώμη του, για την έκδοση των διοικητικών πράξεων εκείνων που θα καταστήσουν νόμιμη και δημοσιοποιημένη την διαδικασία πρόσληψης, για τον έλεγχο των παρουσιών του, των αδειών του, για την σύνταξη των μισθολογικών καταστάσεων, για την συγκέντρωση και καταγραφή των microdata (δελτία εισόδου- εξόδου) που συνιστούν υποχρέωση προς την ΕΕ και την παροχή στοιχείων σε απάντηση για κάθε είδους ελέγχου, που αποσκοπεί στην καταγραφή των συνθηκών, στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και της καλής εκτέλεσης του έργου.

- τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης ως υπεύθυνα για την παροχή πιστοποιημένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων, ωφέλιμα για τον εκσυγχρονισμό των επαγγελματικών γνώσεων των ατόμων, σε σχέση με το αντικείμενο της εργασίας τους.

3.2.3 Τα κριτήρια επιλογής

Τα άτομα που έχουν δικαίωμα να υποβάλλουν αίτηση στο πρόγραμμα ΚΕ, είναι πολίτες Έλληνες, ομογενείς και πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και έχουν ως το υποχρεωτικό και βασικότερο κριτήριο ένταξης τους στο πρόγραμμα, την εγγραφή τους στο μητρώο της ΔΥΠΑ. Πρέπει να είναι δηλαδή άνεργοι και να μην έχουν συμμετάσχει τα τελευταία τρία χρόνια¹⁵ σε κάποιο άλλο πρόγραμμα ΚΕ.

Όπως και το πρόγραμμα JEFES της Αργεντινής, έτσι και αυτό έχει ως σκοπό την απασχόληση τουλάχιστον ενός μέλους της οικογένειας και για το λόγο αυτό επιλέγονται :

- Άτομα που ανήκουν σε οικογένειες με έναν μόνο γονέα.
- Άτομα που για τουλάχιστον ένα έτος παραμένουν στην ανεργία.
- Άτομα που κατέχουν τίτλους ανώτατης και ανώτερης εκπαίδευσης.
- Άτομα που είναι μεγαλύτεροι των 29 ετών.
- Άτομα τα οποία είναι γραμμένα στην υπηρεσία Ειδικών Κοινωνικών Ομάδων της ΔΥΠΑ, που αφορά Άτομα με Αναπηρία (ΑμεΑ) για όσο διάστημα έχουν βαθμό αναπηρίας ακόμη και αν εργάζονται και
- Άτομα που λαμβάνουν ένα συγκεκριμένο επίδομα της κοινωνικής πολιτικής, το Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης (ΚΕΑ).

Η ΔΥΠΑ μέσα από το λογισμικό που διαθέτει και με το προσωπικό της (τους εργασιακούς σύμβουλους) είναι η αρμόδια υπηρεσία για τον έλεγχο των παραπάνω κριτηρίων, έτσι ώστε οι αιτούντες να λάβουν τα μόρια που τους αντιστοιχούν.

3.2.4 Τα κριτήρια μοριοδότησης

Οι άνεργοι προτιμώνται με βάσει κριτήρια τα οποία λαμβάνουν συγκεκριμένη μοριοδότηση.

Το πρώτο από αυτά είναι το χρονικό διάστημα που ο υποψήφιος παραμένει άνεργος. Από το κριτήριο αυτό μπορεί να λάβει κανείς έως και εξήντα μόρια και αν είναι και μονογονέας η μοριοδότηση του μπορεί να ανέβει έως και τα εκατόν είκοσι μόρια. Εκτός από το χρόνο ανεργίας των υποψηφίων, μόρια λαμβάνει και η ανεργία των συζύγων τους, πάντα με την προϋπόθεση του ότι είναι εγγεγραμμένοι στην υπηρεσία της ΔΥΠΑ.

---

¹⁵ (ΟΑΕΔ, 2020)

Άλλο κριτήριο, είναι αυτό που αφορά το βαθμό αναπηρίας των ατόμων, αναπηρία που τους δίνει και μειωμένο ωράριο εργασίας στην διάρκεια της απασχόλησης του, αν τελικά ανήκουν στους επιτυγχόντες,

Το εισόδημα σε επίπεδο ατόμου και οικογένειας είναι ένα ακόμη κριτήριο που λαμβάνει έως τριάντα μόρια σε περιπτώσεις ατόμων που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας, το οποίο για το νοικοκυριό που αποτελείται από ένα άτομο είναι τα 5.251 ευρώ ανά έτος¹⁶ και 11.028 ευρώ ανά έτος για τετραμελή νοικοκυριά (δύο ενήλικες και δύο παιδιά κάτω των 14 ετών).

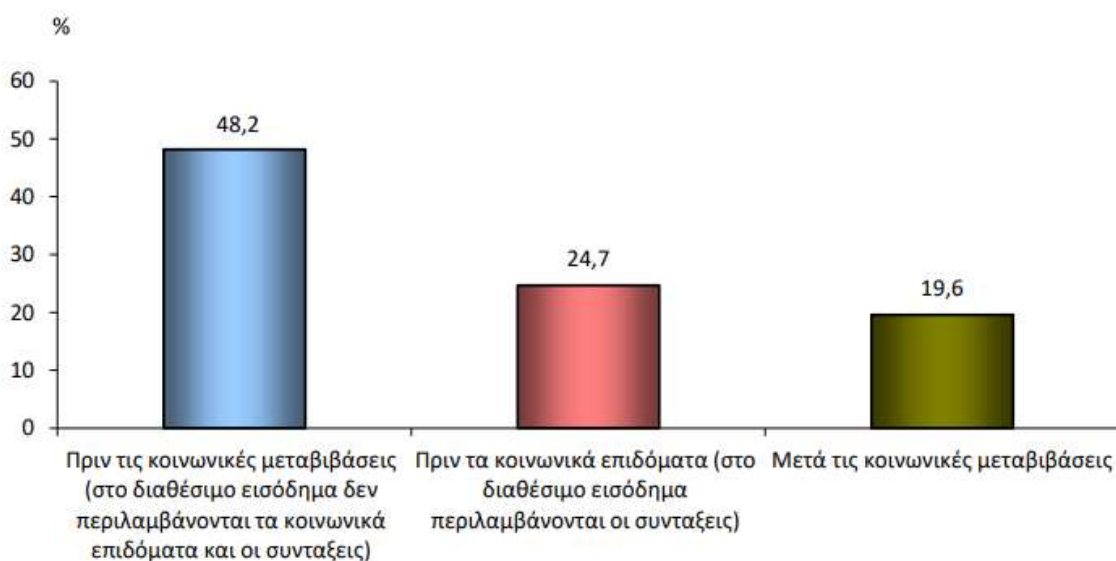
Η ηλικία και τα παιδιά έως 18 ετών είναι ένα ακόμη μοριοδοτούμενο κριτήριο. Όσο αυξάνεται η ηλικία των υποψηφίων αυξάνονται και τα μόρια που αυτοί λαμβάνουν, Ας σημειωθεί ότι τα πρώτα χρόνια πριν το 2016, τα προγράμματα ΚΕ έδιναν περισσότερα μόρια στις νέους έως 29 ετών. Κάθε παιδί μέχρι τα 18 έτη, παρέχει αρκετά μόρια στον υποψήφιο (10 μόρια).

Η λήψη ενός συγκεκριμένου κοινωνικού επιδόματος (ΚΕΑ), με υψηλή μοριοδότηση (40 μόρια) αποτελεί μία ανάγκη του κοινωνικού κράτους να ξεφύγει από την επιδοματική πολιτική και να παρέχει απασχόληση. Άλλωστε ανάμεσα στις πολλές υποχρεώσεις των «επιδοματούχων», είναι η ενεργή αναζήτηση εργασίας και η ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης όλων των μελών του νοικοκυριού που έχουν ηλικία έως 45 ετών.

---

¹⁶ ΕΛΣΤΑΤ Δελτίο Τύπου 2022

Διάγραμμα 3-1 Ποσοστό κινδύνου φτώχειας 2021

Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ

Τέλος μόρια λαμβάνει ο υποψήφιος που δεν εργάστηκαν τα τελευταία χρόνια σε ΚΕ.

Το κριτήριο του να είναι κάποιος κάτοικος του δήμου στον οποίο επιθυμεί να εργαστεί, απαλείφθηκε από την ΔΠ του 2019 και δεν ισχύει μέχρι και σήμερα.

3.2.5 Κατάρτιση

Οι επιτυχόντες του προγράμματος στην πρώτη συνεδρία που έχουν με σύμβουλο της ΔΥΠΑ, εκτός της υπόδειξης και της συμπλήρωσης του ατομικού δελτίου εισόδου, δηλώνουν ότι θα παρακολουθήσουν κάποιο πρόγραμμα κατάρτισης, το οποίο το 2016 ήταν προαιρετικό και σήμερα είναι υποχρεωτικό για όλες τις ηλικίες έως και 55 ετών. Η επιθυμία τους αυτή είναι δεσμευτική και οριστική.

Η επιμόρφωση αυτή πραγματοποιείται από διαφορετική πρόσκληση που απευθύνεται στους παρόχους εκπαίδευσης, μέσω training voucher (επιταγή επαγγελματικής κατάρτισης) σε πιστοποιημένα ιδιωτικά Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ). Οι ωφελούμενοι αποφασίζουν ελεύθερα το ΚΕΚ στο οποίο θα παρακολουθήσουν ένα θεωρητικό πρόγραμμα κατάρτισης σύμφωνα με την θεματική ενότητα που επέλεξαν. Οι ενότητες αυτές παρέχουν γενικές ή εξειδικευμένες δεξιότητες

στα άτομα και ενώ αρχικά αφορούσαν αποκλειστικά γνώσεις χρήσης Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, τώρα περιλαμβάνουν πολλά και διαφορετικά θεματικά αντικείμενα.

Πίνακας 3-2 Αντικείμενα θεωρητικής κατάρτισης 2020

Θεματικές ενότητες	
Οριζόντιες δεξιότητες	Οργάνωση & Λειτουργία Δημόσιων Υπηρεσιών, Οργανισμών & επιχειρήσεων
	Πρόληψη φυσικών καταστροφών
	Πρώτες βοήθειες
	Βασικές Δεξιότητες Χρήσης Η/Υ (3 επιπέδων)
Εξειδικευμένες δεξιότητες	Εργασίες Καθαρισμού
	Δεξιότητες Φροντίδας Τρίτης Ηλικίας
	Υπηρεσίες διαμόρφωσης/συντήρησης πρασίνου
	Μετάβαση στην κυκλική οικονομία
	Εργασίες κατασκευαστικού κλάδου

Οι ωφελούμενοι εργάζονται στον επιβλέποντα φορέα πέντε μέρες την εβδομάδα (εκτός αργιών) και μετά τον δεύτερο μήνα της απασχόλησης τους, μία μέρα την εβδομάδα, συνολικά για 150 ώρες, αντί εργασίας, παρακολουθούν το θεωρητικό πρόγραμμα κατάρτισης, σύμφωνα με την θεματική ενότητα που επέλεξαν. Παρατηρείται καθυστέρηση στις διαδικασίες της έκδοσης πρόσκλησης σχετικά με την κατάρτιση, με αποτέλεσμα αυτή να γίνεται για συνεχόμενο διάστημα ενός μήνα με παράλληλη απουσία από την εργασία τους, πράγμα που καθιστά δύσκολο των προγραμματισμό εργασιών από την πλευρά του εργοδότη. Μετά από εξετάσεις θα αποκτήσουν πιστοποιητικό γνώσεων/δεξιοτήτων το οποίο μετά την λήξη της εργασίας τους θα το υποβάλλουν στη ΔΥΠΙΑ για την ενημέρωση του εργασιακού τους προφίλ.

4 Κεφάλαιο 4ο Ποιοτική Ανάλυση

4.1 Ερωτηματολόγιο

Στο κεφάλαιο αυτό θα προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε το θέμα μας μέσω του εργαλείου του ερωτηματολογίου κάνοντας μία ποιοτική ανάλυση αυτού.

Παρουσιάζεται η ερευνητική προσέγγιση της έρευνας μέσω ερωτηματολογίου, το μέγεθος και ο αριθμός των συμμετεχόντων, η μέθοδος επεξεργασίας, η παρουσίαση των ερωτημάτων, η ανάλυση και η συζήτηση των αποτελεσμάτων που εξήχθησαν από την έρευνα.

4.1.1 Ερευνητική Προσέγγιση

Τα δεδομένα της εργασίας συγκεντρώθηκαν με τη μέθοδο της τυχαίας δειγματοληψίας. Η απλή τυχαία δειγματοληψία είναι μια μέθοδος δειγματοληψίας, κατά την οποία οι πιθανότητες επιλογής των μονάδων από τον πληθυσμό είναι ίσες μεταξύ τους.¹⁷ Ζητήθηκε από το Γραφείο Προσωπικού του Δήμου Παύλου Μελά, το σύνολο των ωφελούμενων που συμμετείχαν σε προγράμματα κοινωφελούς εργασίας, με αρχική πρόσληψη από το 2016 έως και τελική το 2020. Στη συνέχεια με τη χρήση πινάκων τυχαίων αριθμών δημιουργήθηκε το δείγμα της έρευνας.

4.1.2 Σχεδιασμός ερωτηματολογίου

Θέλοντας να συλλέξουμε τα δεδομένα μας, χωρίς να είναι απαιτούμενη η παρουσία της ερευνήτριας και ταυτόχρονα να έχουμε ένα πρακτικό εργαλείο που θα βοηθήσει στην οργάνωση των πληροφοριών μας, θεωρήσαμε ως καταλληλότερο εργαλείο το ερωτηματολόγιο. Οι απαντήσεις που θα λαμβάναμε επί των ερωτηματολογίων, θα αποτελούσαν αρχικά τα ποσοτικά στοιχεία που στη συνέχεια θα πρέπει να υποστούν μία ανάλυση ποιοτική. Η ποσοτική ανάλυση δεν μας παρέχει ανεξάρτητη πληροφόρηση αλλά είναι ένα στάδιο πριν την ποιοτική ανάλυση.

Επειδή δεν υπήρχε προηγούμενο στην ελληνική και ξένη βιβλιογραφία, το ερωτηματολόγιο σχεδιάστηκε από την αρχή, έχοντας υπόψιν τα ερωτηματολόγια εισόδου και εξόδου που αποτελούν υποχρεωτικά δικαιολογητικά του προγράμματος καθώς και το ερωτηματολόγιο σχετικής έρευνας που έλαβε χώρα στο δήμο Παύλου Μελά το 2016.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι η εμπειρία μας από την συμπλήρωση των ερωτηματολογίων εισόδου – εξόδου (microdata) που δείχνει ότι οι ωφελούμενοι δηλώνουν μεγάλο

---

¹⁷ Παπαγεωργίου, Ι. (2015), σελ.1

προβληματισμό για τον λόγο της παρουσίας πολλών ερωτήσεων έως και άρνηση συμπλήρωσης τους, μας οδήγησαν στο να προσπαθήσουμε το ερωτηματολόγιο να περιέχει ερωτήσεις κλειστού τύπου, διατυπωμένες με μεγάλη σαφήνεια, συντομία, ουσιαστικό λόγο υπαρξής, αλλά και κατανοητή γλώσσα.

Στη συνέχεια συντάχθηκε ένα ερωτηματολόγιο, το οποίο μοιράστηκε πιλοτικά, σε υπαλλήλους των Τμημάτων Ανθρώπινου Δυναμικού των Δήμων Παύλου Μελά, Λαγκαδά και Θεσσαλονίκης που συμμετέχουν στα προγράμματα κοινωφελούς εργασίας ως προσωπικό του επιβλέποντα φορέα – δήμου, προκειμένου να γίνουν παρατηρήσεις και διορθώσεις ως προς το περιεχόμενο του, τους χρόνους συμπλήρωσης του και την σαφήνεια των ερωτημάτων που αυτό περιλάμβανε.

Το τελικό ερωτηματολόγιο μετά τις διορθώσεις που προέκυψαν από την πιλοτική φάση και τις παρατηρήσεις από τον επιβλέποντα καθηγητή, σχεδιάστηκε μέσω του εργαλείου της Google, Google Forms. Το Google Forms είναι ένα λογισμικό διαχείρισης ερευνών, που περιλαμβάνεται ως μέρος της δωρεάν σουίτας Google Docs Editors που προσφέρεται από την εταιρεία Google. Στη συνέχεια διανεμήθηκε μέσω viber (εφαρμογής για απευθείας μηνύματα) και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (email) στους συμμετέχοντες της έρευνας.

4.1.3 Δομή ερωτηματολογίου

Το ερωτηματολόγιο έχει συγκεκριμένη δομή και περιέχει ερωτήσεις

- Διχοτομικές, που δέχονται απαντήσεις ναι /όχι
- Πολλαπλής Επιλογής
- Κλειστού τύπου, με συγκεκριμένες απαντήσεις
- Κλίμακας Ιεράρχησης (Likert)¹⁸, συνήθως αναφέρεται ως κλίμακα ικανοποίησης και κινείται ανάμεσα σε δύο ακραίες τιμές. Η Likert, είναι ένας τύπος ψυχομετρικής κλίμακας απόκρισης, στην οποία οι ερωτώμενοι απαντούν με το κατά πόσο συμφωνούν σε μία δήλωση επιλέγοντας ένα από τα πέντε συνήθως σημεία.

Αποτελείται από τις παρακάτω τέσσερις ενότητες:

---

¹⁸ Παπαδημητρίου Γ., Φλώρου Γ., Αναστασιάδου Σ., 2001, 81-88

1^η ενότητα: Περιλαμβάνει πέντε ερωτήσεις που αφορούν αυτό που ονομάζουμε δημογραφικά χαρακτηριστικά (φύλο, επίπεδο εκπαίδευσης, κα) και εν μέρει είναι χαρακτηριστικά που το πρόγραμμα μοριοδοτεί, όπως για παράδειγμα η ηλικία και ο αριθμός παιδιών. Αυτού του είδους οι πληροφορίες σκιαγραφούν το προφίλ των ατόμων που συμμετέχουν σε προγράμματα ΚΕ και αναζητούν απασχόληση στο δημόσιο τομέα μη μπορώντας να εργαστούν στον ιδιωτικό.

2^η ενότητα: Περιλαμβάνει πέντε ερωτήσεις που σκιαγραφούν τα χαρακτηριστικά των ανέργων, κατά πόσο έψαχναν για εργασία, πόσο μεγάλο ήταν το χρονικό διάστημα που παρέμεναν άνεργοι και πόσο στηρίζονται σε βασικά επιδόματα (ΚΕΑ).

3^η ενότητα: Περιλαμβάνει εννέα ερωτήσεις οι οποίες καλύπτουν βασικές συνθήκες κατά την διάρκεια της σύμβασης, αλλά αφορούν και τον βαθμό ικανοποίησης των ατόμων, κατά την διάρκεια του προγράμματος. Κατά πόσο η εργασία στους Δήμους, επιφέρει την ικανοποίηση και πόσο αυτή εξαρτάται από την αμοιβή.

4^η ενότητα: Περιλαμβάνει επτά ερωτήσεις, με τις οποίες γίνεται προσπάθεια αποτύπωσης της κατάστασης στην οποία βρέθηκαν οι απασχολούμενοι του προγράμματος μετά την λήξη της σύμβασης τους.

4.1.4 Διεξαγωγή έρευνας

Η έρευνα μέσω του ερωτηματολογίου που ήταν ανώνυμο, πραγματοποιήθηκε τον Αύγουστο του 2022. Απευθύνθηκε σε τυχαίο δείγμα ατόμων που απασχολήθηκαν στο Δήμο Παύλου Μελά ως συμμετέχοντες στο πρόγραμμα της ΚΕ, το διάστημα που αυτό υπάρχει με την νέα του μορφή δηλαδή από το 2016 μέχρι και 2020 (προτελευταία πρόσκληση προς τους δήμους), με βασικό σκοπό να διαπιστώσει πως αυτοί βίωσαν/βιώνουν την επίτευξη των στόχων του προγράμματος. Ο Δήμος Παύλου Μελά είναι από τους πρώτους φορείς που εντάχθηκαν στο πρόγραμμα λόγω του μεγάλου ποσοστού ανεργίας των κατοίκων του και της αύξησης των δεικτών αυτής, για συνεχόμενα χρόνια.

Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για την διεξαγωγή του αντιπροσωπευτικού δείγματος βασίστηκε στη χρήση του λογισμικού RAOSOFT με περιθώριο σφάλματος 5%, επίπεδο εμπιστοσύνης 95% και κατανομή ανταπόκρισης 50%, το οποίο ανέδειξε ότι στην

περίπτωση της παρούσας έρευνας, ο αριθμός των ερωτηματολογίων έπρεπε να ανέλθει σε 296 ερωτηματολόγια. Από τα 296 άτομα που κλήθηκαν να απαντήσουν η ανταπόκριση ανήλθε στο 44%, απάντησαν δηλαδή 130 άτομα, που αποτελούν και το δείγμα μας. Τα συμπεράσματα σαφώς και δεν θα μπορούσαν να αποτελούν γενίκευση για τους δήμους της δυτικής Θεσσαλονίκης με τους οποίους μοιράζεται κοινά χαρακτηριστικά και κατοίκους (λόγω της γειτνίασης), αλλά ωστόσο θεωρείται ότι δείχνουν την επικρατούσα κατάσταση.

4.1.5 Μέθοδος Επεξεργασίας

Τα ηλεκτρονικά δεδομένα αφού συγκεντρώθηκαν μέσω του ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου από την google forms, εξήχθησαν από αυτό με την μορφή excel και εισήχθησαν στο πρόγραμμα SPSS (Statistical Package for the Social Sciences - Στατιστικό Πακέτο για τις Κοινωνικές Επιστήμες) της εταιρίας IBM (International Business Machines Corporation) το οποίο είναι ένα πρόγραμμα για στατιστική ανάλυση, που εμφανίστηκε στην αγορά το 1968 και εξακολουθεί να διαθέτει μεγάλη εκτίμηση ανάμεσα στους ερευνητές. Δημιουργήθηκε από την IBM για διαχείριση δεδομένων, αναλύσεις, κοκ.

4.2 Ανάλυση Αποτελεσμάτων - Περιγραφική Ανάλυση

Για να μπορέσουμε να επεξεργαστούμε και να παρουσιάσουμε με κατανοητές μορφές όπως πίνακες και διαγράμματα, τα δεδομένα μας αλλά και σκοπεύοντας να εξάγουμε τα συμπεράσματα μας θα κάνουμε μία περιγραφική στατιστική ανάλυση. Η περιγραφική στατιστική χρησιμοποιεί μέτρα όπως ο μέσος, η διάμεσος, η διακύμανση, κα.

4.2.1 Δημογραφικά Χαρακτηριστικά

Διάγραμμα 4-1 Φύλο Συμμετεχόντων

Φύλο: Οι γυναίκες με ποσοστό 56,2% φαίνεται να συμμετέχουν περισσότερο σε προγράμματα κοινωφελούς εργασίας, γεγονός που εξηγείται από το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας των γυναικών στη χώρα μας σε σχέση με αυτή των ανδρών (διαφορά 8,2% σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ και της Eurostat για το 2016).

Ηλικία: Οι ηλικίες των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα ξεκινούν από τα δεκαοκτώ έτη και η μοριοδότηση που λαμβάνουν αυξάνεται ανάλογα με την ηλικιακή κατηγορία. Έτσι δικαιολογημένα παρατηρούμε πάνω από τους μισούς, ποσοστό 56,1%, να είναι ηλικίας άνω των 45 ετών.

Πίνακας 4-1 Δημογραφικά Στοιχεία Συμμετεχόντων στην Έρευνα

Φύλο σε ποσοστό %	Ανδρες		Γυναίκες	
	43,8		56,2	
Ηλικία σε ποσοστό %	25-34	34-44	44-54	55 και άνω
	12,3	31,5	42,3	13,8

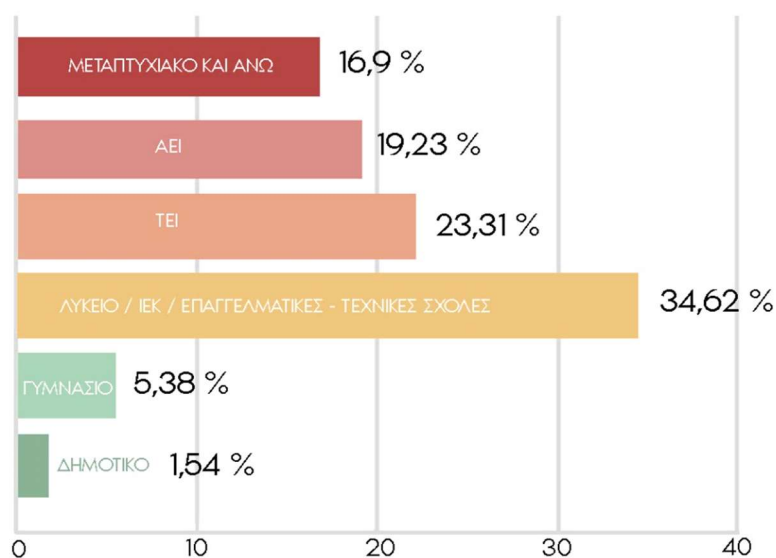

Πίνακας 4-2 Δημογραφικά Στοιχεία Συμμετεχόντων στην Έρευνα (συνέχεια)

Επίπεδο Εκπαίδευσης σε ποσοστό %	Δημοτικό	Γυμνάσιο	Λύκειο/ΙΕΚ/Επαγγελματικές Τεχνικές Σχολές	ΤΕΙ	ΑΕΙ	Μεταπτυχιακό και άνω
		1,5	5,4	34,6	22,3	19,2
Οικογενειακή Κατάσταση σε ποσοστό %	Άγαμος/η	Έγγαμος/η - Σύμφωνο Συμβίωσης	Διαζευγμένος/η – Σε διάσταση	Χήρος/α		
	22,3	63,1	12,3	2,3		
Αριθμός παιδιών σε ποσοστό %	0	1	2	3	4	
	23,8	14,6	46,2	12,3	3,1	

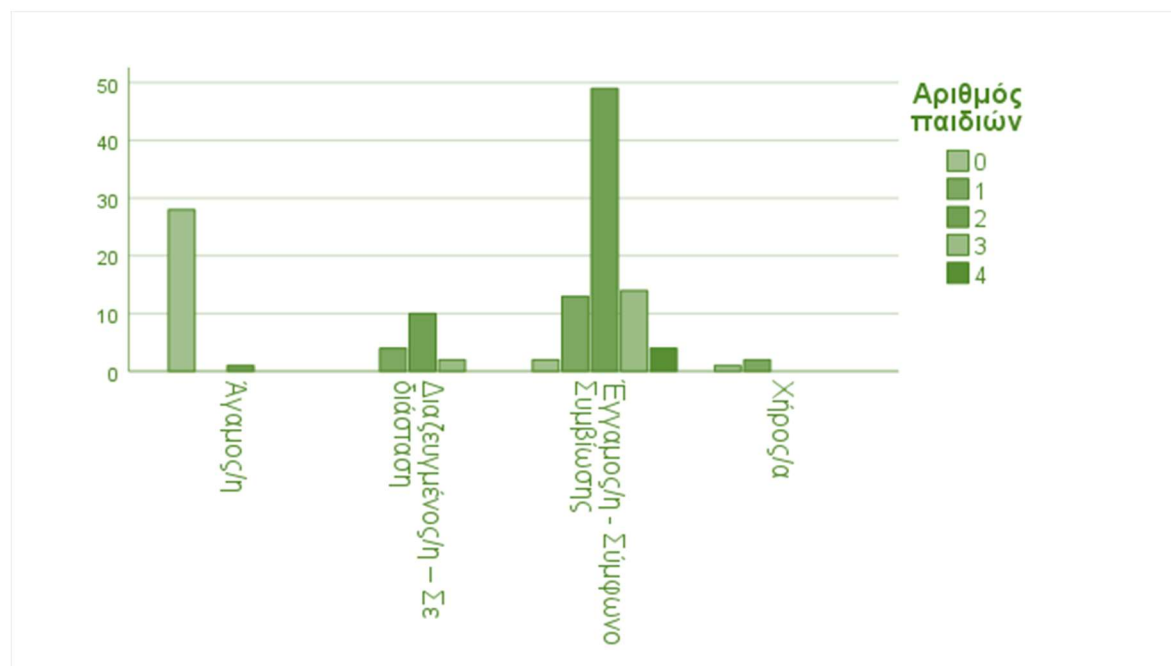
Επίπεδο Εκπαίδευσης: Με ποσοστό 43,4 % από το 2016-2020, των προκηρυσσόμενων θέσεων να αφορούν το επίπεδο Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης (επεξεργασία των ΔΠ, από την ερευνήτρια), γίνεται κατανοητό γιατί οι ωφελούμενοι στο μεγαλύτερο μέρος τους (41,5%) είναι απόφοιτοι έως και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Άξιο αναφοράς είναι το γεγονός ότι 16,9% των ατόμων, έχουν αποκτήσει κάποιο μεταπτυχιακό δίπλωμα και δεν απορροφήθηκαν από την αγορά εργασίας αλλά αποδέχτηκαν μία θέση χαμηλά αμειβόμενη όπως αυτή του προγράμματος.

Διάγραμμα 4-2 Επίπεδο Μόρφωσης, κατηγορία εκπαίδευσης σε ποσοστό

Οικογενειακή Κατάσταση: Η πλειονότητα των απαντήσεων σε ποσοστό 77,7% των ερωτηθέντων, έχουν συνάψει γάμο/σύμφωνο συμβίωσης (έστω και μία φορά στη ζωή τους) ενώ αρκετά μεγάλο ποσοστό 22,3 % είναι άγαμοι και βρήκαν εργασία μέσω προγραμμάτων, τα οποία μοριοδοτούν ως πρώτο κριτήριο το χαμηλό εισόδημα (φτώχεια), δίνοντας δυνατότητα απασχόλησης και σε άλλες κατηγορίες ατόμων (για παράδειγμα άγαμους, άτεκνους), εκτός από τις συνήθεις των άλλων προκηρύξεις για θέσεις εργασίας σε δημόσιους φορείς.

Διάγραμμα 4-3 Αριθμός Παιδιών ανά Οικογενειακή Κατάσταση

Αριθμός Παιδιών: Αποτελεί ένα ακόμη κριτήριο που προσφέρει μόρια στις ΔΠ (10 μόρια για κάθε ανήλικο τέκνο) για το λόγο αυτό, σχεδόν οι μισοί από τους ερωτηθέντες είναι γονείς με δύο παιδιά, όχι όμως πολλά περισσότερα γιατί τα μέλη των πολύτεκνων οικογενειών συνήθως εργάζονται, εξαιτίας της απορρόφησής τους από άλλου είδους διαδικασίες,

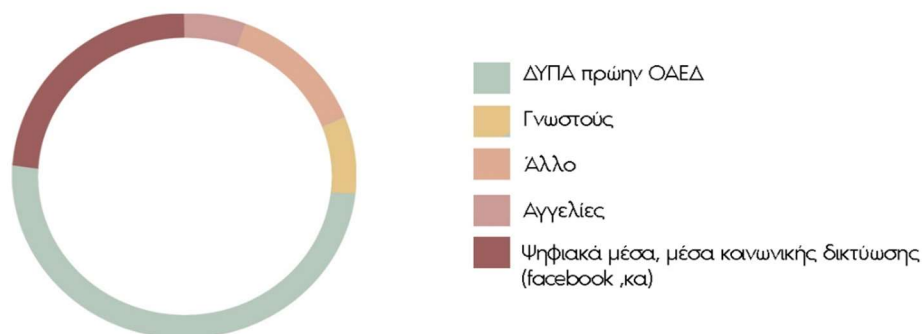
4.2.2 Χαρακτηριστικά ανέργων πριν ενταχθούν στο πρόγραμμα

Διάστημα Ανεργίας πριν την πρόσληψη: Τα προγράμματα ELR, που έχουν ως στόχο τους να προσφέρουν άμεσα εργασία στα άτομα εκείνα που πλήττονται περισσότερο από τις συνθήκες ανεργίας, σαφώς και έχουν ως βασικό κριτήριο το μεγαλύτερο διάστημα που παραμένει κανείς εγγεγραμμένος στα μητρώα της ΔΥΠΑ. Από την έρευνα μας αυτό μεταφράζεται στο ότι οι περισσότεροι 55,4%, είχαν ανεργία πάνω από 24 μήνες, ενώ το 80% είναι χωρίς εργασία πάνω από ένα έτος.

Ανεύρεση εργασίας: Η πλειονότητα των ερωτηθέντων 120 στους 130, αναζητούσαν εργασία με διάφορους τρόπους. Εκτός από τους κλασικούς μέσω του οργανισμού απασχόλησης, αγγελιών και γνωστών, πολλοί άνεργοι δείχνουν να οργανώνονται μέσα από

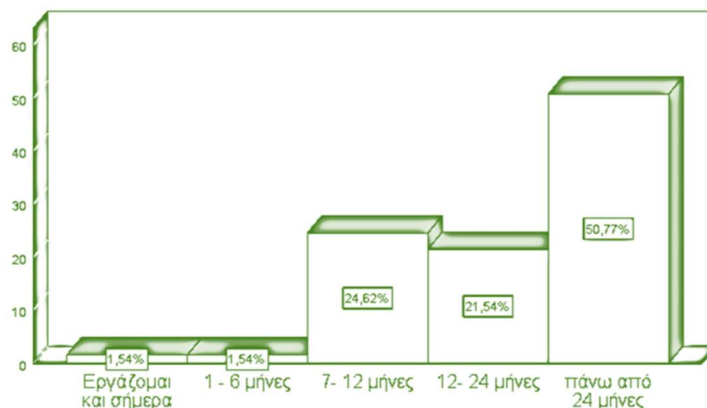
ψηφιακά μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως το facebook, το Instagram κα., ποσοστό 22,3%.

Διάγραμμα 4-4 Τρόποι Ανεύρεσης Εργασίας

Δικαιούχοι βασικού επιδόματος: Ένας βασικός στόχος των Ενεργών Πολιτικών Απασχόλησης είναι να βελτιώσουν τις βιοτικές ανάγκες των ανθρώπων αυξάνοντας το εισόδημα τους μέσω της αμοιβής για την εργασία τους και όχι με την λήψη κοινωνικών επιδομάτων. Βλέπουμε ότι 60% των ερωτώμενων προτίμησε να απασχοληθεί στο πρόγραμμα, αν και λάμβανε ΚΕΑ, το οποίο θα έχανε μετά από κάποιους μήνες απασχόλησης. Φαίνεται λοιπόν ότι η εργασία δίνει κάτι περισσότερο από χρήματα στο άτομο.

Διάγραμμα 4-5 Χρόνος ανεργίας, μετά την απασχόληση σε προγράμματα κοινωνικού χαρακτήρα

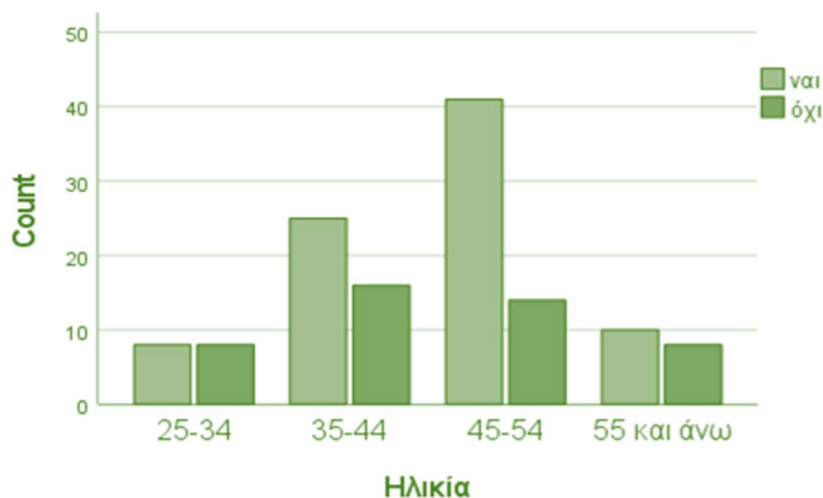

Διάστημα μετά την απασχόληση στο πρόγραμμα: Οι μήνες που πέρασαν χωρίς κάποιος να εργάζεται με το πρόγραμμα, είναι μία ερώτηση που θα πρέπει να δούμε συνδυαστικά με την συνολική απασχόληση των ατόμων, καθώς τα τελευταία χρόνια αποκλείονται από το δικαίωμα υποβολής αίτησης στην ΚΕ άτομα που συμμετείχαν πριν τρία έτη.

4.2.3 Σχετικά με την απασχόληση στο πρόγραμμα

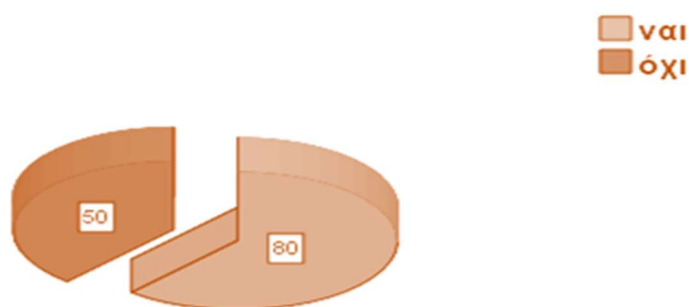
Οι πρώτες πέντε ερωτήσεις της ενότητας αυτής αφορούν βασικές πληροφορίες για τους ωφελούμενους πλέον, του ΚΕ, για το αν εργάστηκαν στο δήμο όπου διαμένουν (μοριοδοτούμενο κριτήριο), σύμφωνα με τα τυπικά προσόντα τους (πτυχίο, αποδεδειγμένες γνώσεις, εμπειρία), αν παρακολούθησαν πρόγραμμα κατάρτισης που από το 2019 και μετά είναι προερατικά μόνο για τους άνω των 55 ετών και υποχρεωτικό για όλες τις υπόλοιπες ηλικίες. Ένα σεβαστό ποσοστό 35,4% των ωφελούμενων δεν κατοικούν στον ίδιο δήμο με τον αυτόν της τελικής κατάταξής τους.

Διάγραμμα 4-6 Εργασία στον τόπο κατοικίας σε σχέση με την ηλικία

Τόσο οι άνδρες, όσο και οι γυναίκες αιτήθηκαν βάσει των γνώσεων που κατείχαν και της προηγούμενης εμπειρίας/απασχόλησης τους. Μόλις το 6,2% των συνολικών ατόμων, αναζήτησαν εργασία με διαφορετικό τυπικό προσόν. Σχεδόν όλοι οι ωφελούμενοι λοιπόν εργάστηκαν σύμφωνα το εργασιακό τους παρελθόν, ολοκλήρωσαν το πρόγραμμα τους σε ποσοστό 95,4% και παράλληλα παρακολούθησαν δράσεις κατάρτισης (κυρίως σε νέες τεχνολογίες) μέσω πιστοποιημένων κέντρων επαγγελματικής κατάρτισης σε ποσοστό 61,5% (σημειωτέο ότι η κατάρτιση δεν ήταν υποχρεωτική τα τρία πρώτα χρόνια 2016-2019).

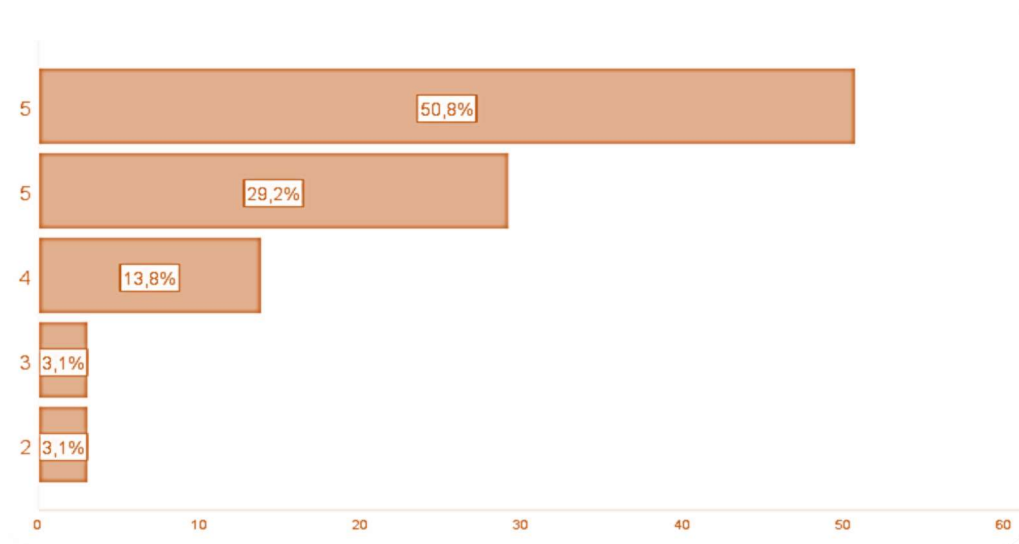
Διάγραμμα 4-7 Συμμετοχή στην Κατάρτιση

Οι ερωτήσεις 6-9 αφορούσαν την ικανοποίηση των ωφελούμενων από τις συνθήκες απασχόλησης, από την αξιοποίηση τους από τον επιβλέποντα φορέα, από τις γνώσεις που

απόκτησαν κατά την εργασία τους αλλά και από την δράση της κατάρτισης καθώς και από την αμοιβή τους.

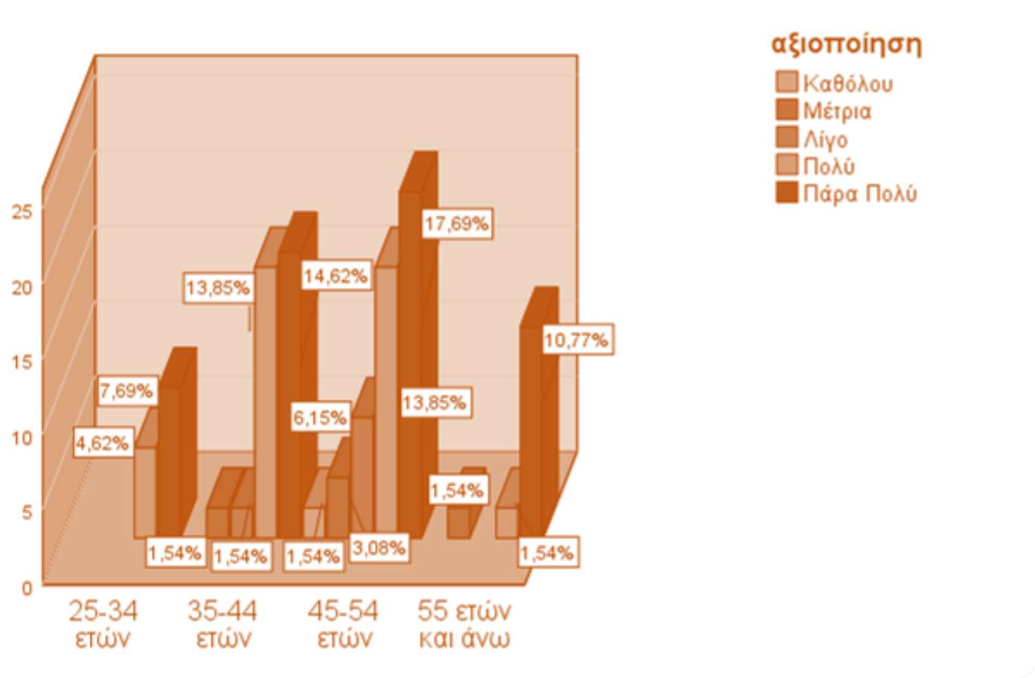
Διάγραμμα 4-8 Βαθμός Ικανοποίησης σε σχέση με τις συνθήκες απασχόλησης

Ο μέσος όρος της ικανοποίησης από τις συνθήκες εργασίας με βαθμολογία 4,22/5 δείχνει ότι ο δήμος, ως δημόσιος φορέας προσφέρεται ως ιδανικότερος εργοδότης, που τηρεί τους κανόνες που αφορούν την υγιεινή και ασφάλεια στην εργασία και επομένως προσφέρει το περιβάλλον εκείνο που τα όλοι οι εργαζόμενοι επιθυμούν.

Η αξιοποίηση των ατόμων ως εργαζόμενων, δείχνει να είναι ακόμη μεγαλύτερη, με τη βαθμολογία 4,25/5 να μας οδηγεί στο συμπέρασμα, ότι οι ωφελούμενοι αξιοποιούνται πλήρως στις θέσεις εργασίας τους στο δήμο, με τον βαθμό ικανοποίησης να είναι το ίδιο υψηλός σε όλες τις ηλικιακές ομάδες,. Οι γυναίκες δηλώνουν «πολύ ικανοποιημένες» σε ποσοστό 57,5% και πάνω από το 86% να επιλέγουν στην κλίμακα Likert βαθμολογία πάνω από τέσσερα στα πέντε.

Διάγραμμα 4-9 Βαθμός Αξιοποίησης σε σχέση με την ηλικία

Δυστυχώς δεν προκύπτουν το ίδιο καλές αποδόσεις για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων τόσο από την απασχόληση τους στο δήμο, όσο και από την δράση που πραγματοποιείται συγχρόνως και αφορά την κατάρτιση (150ωρών – περίπου ένας μήνας) αντί της εργασίας, των εργαζομένων. Άλλωστε μόνο το 61,5% επιλέγει να καταρτιστεί, ενώ το υπόλοιπο 38,5% προτιμά να εργαστεί .

Πίνακας 4-3 Βαθμός ικανοποίησης απόκτησης γνώσεων ανά εκπαιδευτικό επίπεδο

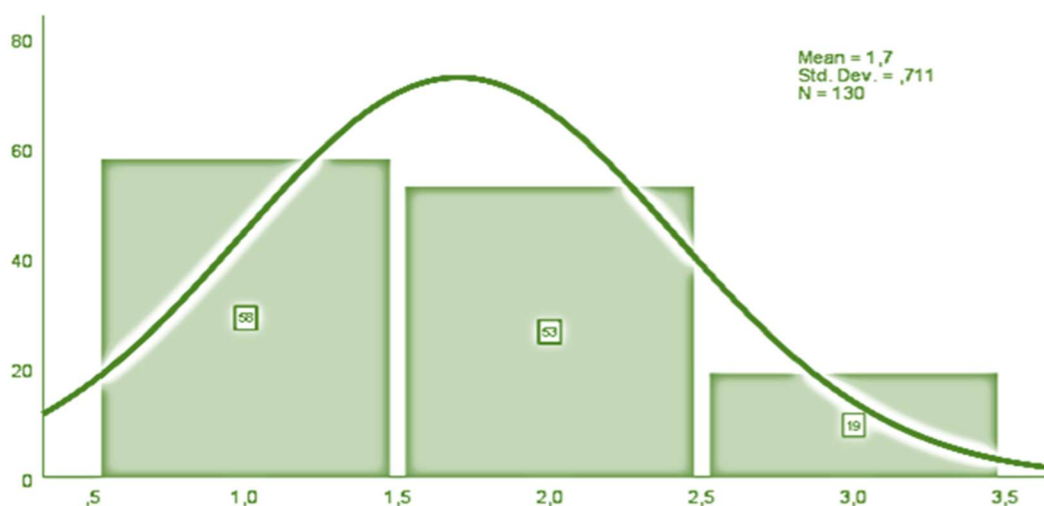
Επίπεδο εκπαίδευσης / απόκτηση γνώσεων	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ
<i>Δημοτικό</i>	2	0	0	0
<i>Γυμνάσιο</i>	0	0	4	3
<i>Λύκειο</i>	6	8	17	14
<i>ΤΕΙ</i>	4	8	7	10
<i>ΑΕΙ</i>	0	11	8	6
<i>Μεταπτυχιακό και άνω</i>	6	5	8	3

Στο ίδιο πλαίσιο κυμαίνεται και η ικανοποίηση από την αμοιβή σε σχέση με την παρεχόμενη εργασία. Δυσανεστημένοι εμφανίζονται οι περισσότεροι, αφού πιστεύουν ότι

δεν έλαβαν ανάλογη αμοιβή για την εργασία τους. Με τον μέσο της βαθμολογίας να είναι λίγο μεγαλύτερος του «πολύ δυσαρεστημένος» δηλαδή στο 1,7/5.

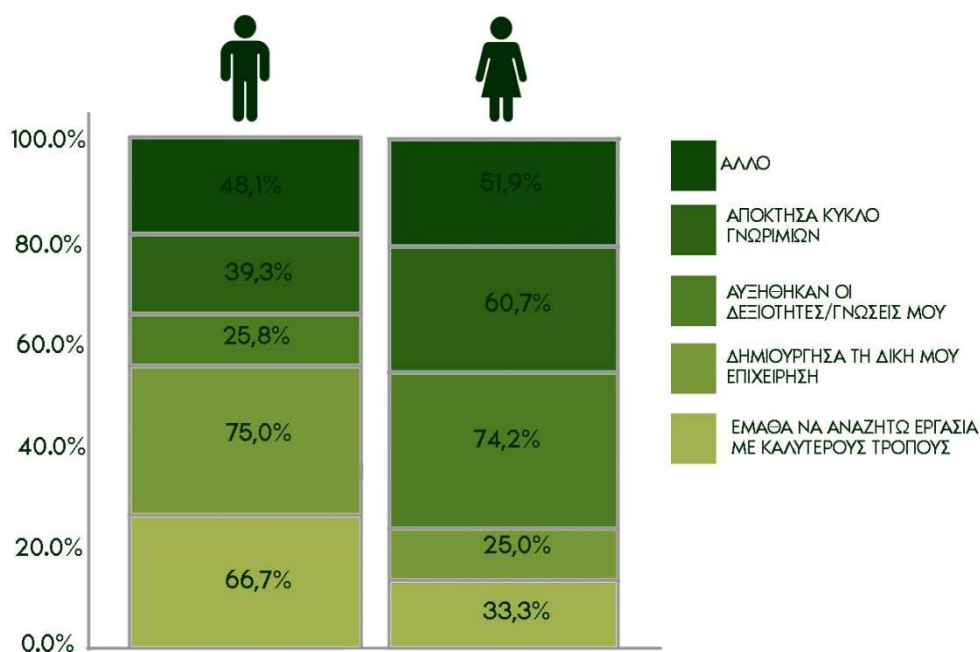
Διάγραμμα 4-10 Ιστόγραμμα ικανοποίηση από την αμοιβή

4.2.4 Μετά την απασχόληση

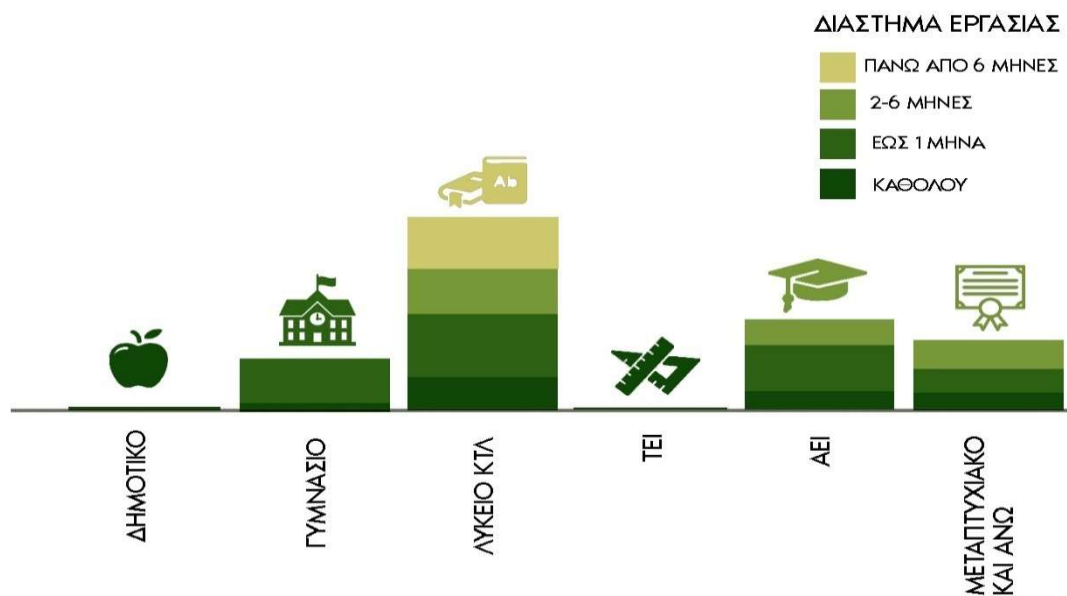
Το πιο σημαντικό σημείο της παρούσας έρευνας από κοινωνικής σκοπιάς, είναι το τι συμβαίνει στους ανθρώπους μετά τη λήξη του προγράμματος. Ποσοστό 30,8% βρήκε εργασία μετά την απόλυση του από το ΚΕ και 10% του συνόλου εκφράζει ότι το πρόγραμμα τον βοήθησε σε αυτό. Οι γυναίκες σε μεγάλο ποσοστό 74,2% έναντι των ανδρών, θεωρούν ότι βελτίωσαν τις γνώσεις και τις δεξιότητες τους, ενώ οι δεύτεροι πιστεύουν κατά διπλάσιο ποσοστό, ότι μπορούν να αναζητήσουν με καλύτερους τρόπους εργασία.

Διάγραμμα 4-11 Τρόποι βοήθειας προγράμματος στην ανεύρεση εργασίας

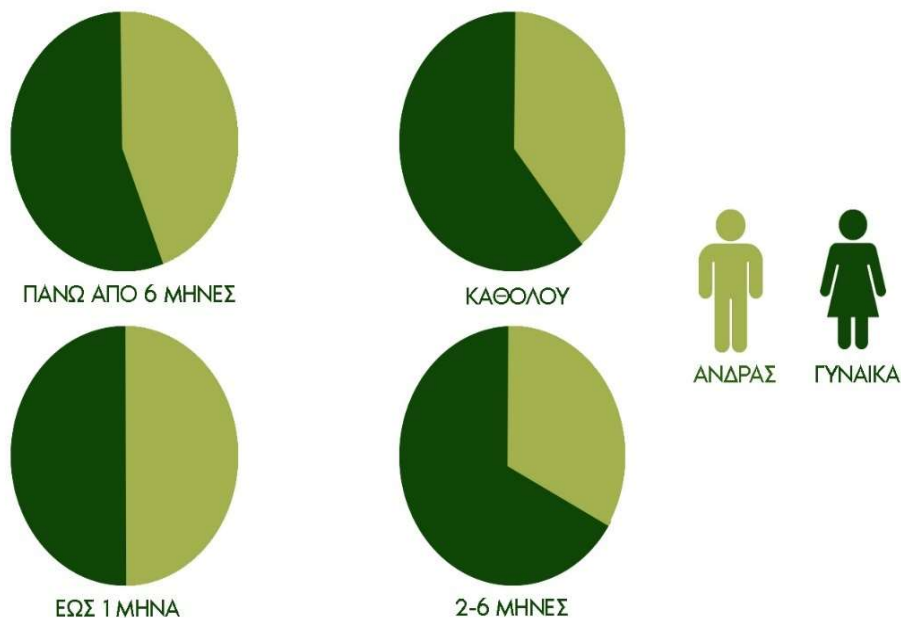
Η έρευνα δείχνει ότι ποσοστό 36,9% εργάστηκε πάνω από έξι μήνες και συνολικά 52,3% απασχολήθηκαν έστω και ένα μήνα. Αξιοσημείωτο είναι ότι 70% θα ξανά εργαζόταν σε ένα ΚΕ.

Διάγραμμα 4-12 Διάστημα εργασίας μετά την λήξη του προγράμματος/βαθμίδα εκπαίδευσης

Οι γυναίκες μετά την λήξη του προγράμματος δείχνουν να απασχολούνται περισσότερο και για μεγαλύτερα διαστήματα.

Διάγραμμα 4-13 Διάστημα απασχόλησης μετά τη λήξη του προγράμματος ανά φύλο

4.3 Συμπεράσματα Ερωτηματολογίου

Το πρόγραμμα προσφέρει διέξοδο κυρίως οικονομικό, κοινωνικό και ίσως και ψυχικό, που απορρέει από τα οφέλη της εργασίας, καθώς οι άνθρωποι όταν εργάζονται εκτός από τα χρήματα αποκτούν εμπειρία, γνώσεις, ικανοποίηση, γνωριμίες, αυτοσεβασμό, εγρήγορση, και άλλα πολλά.

Τα άτομα που εργάστηκαν με προγράμματα κοινωνοφελούς εργασίας στο Δήμο Παύλου Μελά, ανήκουν σε ευπαθείς κοινωνικά ομάδες, με χαμηλό εισόδημα, στηριζόμενα στην κοινωνική πολιτική του κράτους, δικαιούχοι στην μεγάλη τους πλειοψηφία κοινωνικών επιδομάτων, άνεργοι για μεγάλο χρονικό διάστημα, αιτήθηκαν και πέτυχαν την συμμετοχή τους σε ένα πρόγραμμα με κύρια χαρακτηριστικά του την απασχόληση σε δημόσιο φορέα μέσω μίας σύμβασης που δεν ακολουθεί την εργατική νομοθεσία σε σχέση με την αμοιβή και τα δικαιώματα των αδειών.

Παρόλα αυτά φαίνεται να είναι ικανοποιημένα από την άποψη των συνθηκών και της αξιοποίησής τους μέσα στο δήμο, πράγμα που μπορεί να αποδοθεί στην τήρηση των

κανόνων που αφορούν την εργασία από την πλευρά του εργοδότη, που είναι δημόσιος φορέας και επομένως δεν παρουσιάζει τις παθολογίες που παρουσιάζει ο ιδιωτικός τομέας, όπως η καταπάτηση του ωραρίου εργασίας, των συνθηκών εργασίας και των μέσων ατομικής προστασίας.

Η απόκτηση εμπειρίας σε φορέα του δημοσίου, αλλά και δεξιοτήτων και γνώσεων μέσω της κατάρτισης, απόκτηση για παράδειγμα πιστοποίησης βασικής γνώσης στους Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές, είναι ένα ακόμη πλεονέκτημα που προσφέρουν τα προγράμματα. Οδηγώντας στη συνέχεια σε καλύτερους τρόπους ανεύρεσης εργασίας, αλλά και αύξηση των βαθμολογικών μορίων που συγκεντρώνουν από την εργασία τους αυτή, σε άλλα προγράμματα ή προκηρύξεις φορέων που ανήκουν στο στενό αλλά και το ευρύτερο δημόσιο.

Η αμοιβή που είναι κατώτερη του κατώτερου μισθού (καθαρό πληρωτέο σήμερα 614,11 €/ μήνα) σαφώς και βελτιώνει την κατάσταση των ατόμων, τα οποία ήταν σε χειρότερη κατάσταση, δεν αποτελεί όμως δυνατό στοιχείο του προγράμματος καθώς οι ερωτώμενοι δείχνουν να μην είναι ευχαριστημένοι από αυτήν, γεγονός που εντείνεται από την παρουσία διαφορετικά αμειβομένων υπαλλήλων, μόνιμων αλλά και έκτακτων με σύμβαση Ιδιωτικού Δικαίου Ορισμένου Χρόνου, που πολλές φορές αν και ίσως προσφέρουν την ίδια εργασία δεν αμείβονται περισσότερο. Ενδεικτικά ο απόφοιτος πανεπιστημιακής εκπαίδευσης λαμβάνει μισθό 1.092 ευρώ/μήνα μικτά στην απλούστερη περίπτωση, που θα του αποφέρει τουλάχιστον 150 ευρώ/μήνα περισσότερα χρήματα από τον αντίστοιχο εργαζόμενο στο πρόγραμμα.

Η επανάληψη των προγραμμάτων για πολλά χρόνια τώρα και η επιθυμία όσων συμμετείχαν να πάρουν ξανά μέρος, φαίνεται να δείχνει ότι δεν έχουν επιτελέσει ακόμη το έργο τους αλλά ότι είναι ακόμη αναγκαία, σαφώς με τροποποιήσεις που θα μπορούσαν να είναι μέρος μίας άλλης έρευνας.

5 Κεφάλαιο 5^ο Ποσοτική Ανάλυση

5.1 Σκοπός και ερευνητικοί στόχοι

Τα τελευταία χρόνια που το πρόγραμμα λειτουργεί με την μορφή που έχει και σήμερα, ο ΟΑΕΔ¹⁹ υποστηρίζει ότι συνέβαλε στην μείωση του ποσοστού της ανεργίας, γεγονός που χαρακτηρίζεται από τα κόμματα της αντιπολίτευσης και τις οργανωμένες ομάδες των «κοινωνοφελών» ως προσωρινή λύση, που εξυπηρετεί την εικόνα του κυβερνητικού έργου.

Σκοπός της ποσοτικής ανάλυσης που πραγματοποιείται στο κεφάλαιο αυτό, είναι να μελετήσουμε κατά πόσο η ΚΕ μέσα από την δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης (που εμπεριέχουν και την απόκτηση επιπλέον γνώσεων/δεξιοτήτων), μπορεί να μειώσει την ανεργία, αλλά και να βελτιώσει το βιοτικό επίπεδο του πληθυσμού των δεκατριών περιφερειών της χώρας, όπως αυτό μετράτε με το κατά κεφαλήν ΑΕΠ.

5.2 Δεδομένα

Στην προσπάθεια να συγκεντρωθούν ικανά στοιχεία για την εξαγωγή συμπερασμάτων που θα βοηθούσαν στην έρευνα, απευθυνθήκαμε στην ΕΛΣΤΑΤ, διαπιστώνοντας ότι τα στοιχεία της απογραφής πληθυσμού της Ελλάδας του 2021, δεν έχουν υποστεί ακόμη τους απαιτούμενους ελέγχους και επεξεργασία ώστε να είναι διαθέσιμα. Αντλήσαμε κατά συνέπεια τα ετήσια στοιχεία (προσαρμοσμένες εκτιμήσεις που προέρχονται από την έρευνα του εργατικού δυναμικού) από την ΕΛΣΤΑΤ που είναι δημοσιοποιημένα στην επίσημη διαδικτυακή της σελίδα, αλλά και στοιχεία που μας παραχωρήθηκαν για ερευνητικούς σκοπούς και αφορούσαν την πενταετία 2016-2020 ανά περιφέρεια. Αυτά τα στοιχεία αφορούν το σύνολο των μεταβλητών μας εκτός από τον αριθμό των ωφελούμενων.

Στοιχεία που αφορούσαν τους συμμετέχοντες στο πρόγραμμα στο σύνολο των πράξεων, παραχωρήθηκαν από την Επιτελική δομή ΕΣΠΑ του Υπουργείου Εργασίας. Σε αυτά προστέθηκαν στοιχεία από τις ΔΠ, που αφορούσαν τις προσλήψεις της ΚΕ μόνο στους α' βαθμού φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης (δήμους) της χώρας (που αποτέλεσαν

---

¹⁹ ΟΑΕΔ 2019, σελ.7

τους αρχικούς πυρήνες της δράσης). Τα στοιχεία αυτά επεξεργάστηκαν με σκοπό να απαντήσουμε στα ερευνητικά ερωτήματα όπως αυτά διατυπώθηκαν παραπάνω.

5.3 Ανάλυση Παλινδρόμησης

Μετά την συγκέντρωσή τους, τα δεδομένα χρησιμοποιήθηκαν για να τρέξουμε 12 μοντέλα γραμμικών παλινδρομήσεων (όπως παρακάτω αναφέρεται) προκειμένου να διαπιστωθεί αν η ΚΕ έχει αντίκτυπο αφενός στην ανεργία (μειώνοντάς την), αφετέρου στην ευημερία των πολιτών, όπως μετράτε από το κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Η μέθοδος που χρησιμοποιήσαμε είναι η Pooled OLS (Ordinary Least Squares) Method και χρησιμοποιήσαμε το λογισμικό Stata.

5.3.1 Οι μεταβλητές

Οι μεταβλητές που χρησιμοποιήθηκαν είναι : οι απασχολούμενοι, οι άνεργοι, οι μη ενεργοί, το ποσοστό της ανεργίας, οι ωφελούμενοι των δήμων, το ΑΕΠ, ο αριθμός των επιχειρήσεων ανά περιφέρεια, ο πληθυσμός/περιφέρεια και η πυκνότητα του.

Τα στοιχεία που ορίστηκαν ως μεταβλητές, λαμβάνουν την εννοιολογική ανάλυση και τον ορισμό τους από την ΕΛΣΑΤ, όπως αυτοί αποτυπώνονται στις ανακοινώσεις της τακτικής έρευνας που διεξάγει και έχουν ως εξής:

Απασχολούμενοι: οι κάτοικοι της χώρας ηλικίας 15 ετών και μεγαλύτεροι που είχαν αμειβόμενη εργασία (σε χρήμα ή και σε είδος) έστω και για μία ώρα που δούλεψαν, την προηγούμενη εβδομάδα της έρευνας της ΕΛΣΑΤ ή δικαιολογημένα δεν παρείχαν εργασία προσωρινά στην νόμιμη θέση τους.

Άνεργοι: τα άτομα ηλικίας 15 – 74 ετών, που επιθυμούν να εργαστούν και αναζητούν με ενεργούς τρόπους (προσέγγιση εργοδοτών, μέσα κοινωνικής δικτύωσης) απασχόληση, το χρονικό διάστημα τεσσάρων εβδομάδων πριν

Μη ενεργοί: τα άτομα παραγωγικής ηλικίας που αν και δεν απασχολούνται με κάποιο τρόπο δεν επιθυμούν και να δουλέψουν

Ποσοστό Ανεργίας: το ποσοστό που προκύπτει από τον αριθμό των ανέργων προς τον αριθμό των απασχολούμενων

Ωφελούμενοι Δήμων: τα άτομα που προσλήφθηκαν και εργάστηκαν έστω και για μία μέρα σε προγράμματα ΚΕ, τα οποία κατοικούν στην χώρα και είναι Έλληνες πολίτες ή και ομογενείς, ή και πολίτες της ΕΕ.

ΑΕΠ (κατά κεφαλήν) ανά περιφέρεια: το συνολικό εισόδημα που παράχθηκε διαιρεμένο με τον υπολογιζόμενο πληθυσμό στη μέση της χρονιάς σύμφωνα με την τελευταία απογραφή, για την κάθε περιφέρεια. Η μεταβλητή επιλέχθηκε γιατί σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα σε έρευνα που αυτή διεξήγαγε για 217 οικονομίες κρατών το διάστημα 1990 με 2019, υπάρχει συσχέτιση της αύξησης της παραγωγικότητας με την αύξηση του ΑΕΠ, η οποία είναι θετική και ισχυρή.

Αριθμός Επιχειρήσεων ανά Περιφέρεια: ο αριθμός των επιχειρήσεων που νόμιμα δραστηριοποιούνται σε κάθε περιφέρεια σε όλους τους κλάδους συγκεντρωτικά.

Πληθυσμός: το σύνολο των ατόμων που κατοικούν στην χώρα, χωρίς άλλους περιορισμούς.

Πυκνότητα: είναι ο αριθμός των κατοίκων ανά 1 τετραγωνικό χιλιόμετρο και υπολογίζεται ως το πηλίκο του πληθυσμού διά την έκταση μίας περιοχής.

5.3.2 Περιγραφική Ανάλυση

Σε αριθμό εξήντα πέντε συνολικά παρατηρήσεων, που αφορούν τις δεκατρείς περιφέρειες της χώρας από το 2016-2020, τα περιγραφικά στατιστικά παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 5-1 Περιγραφικά στατιστικά έρευνας

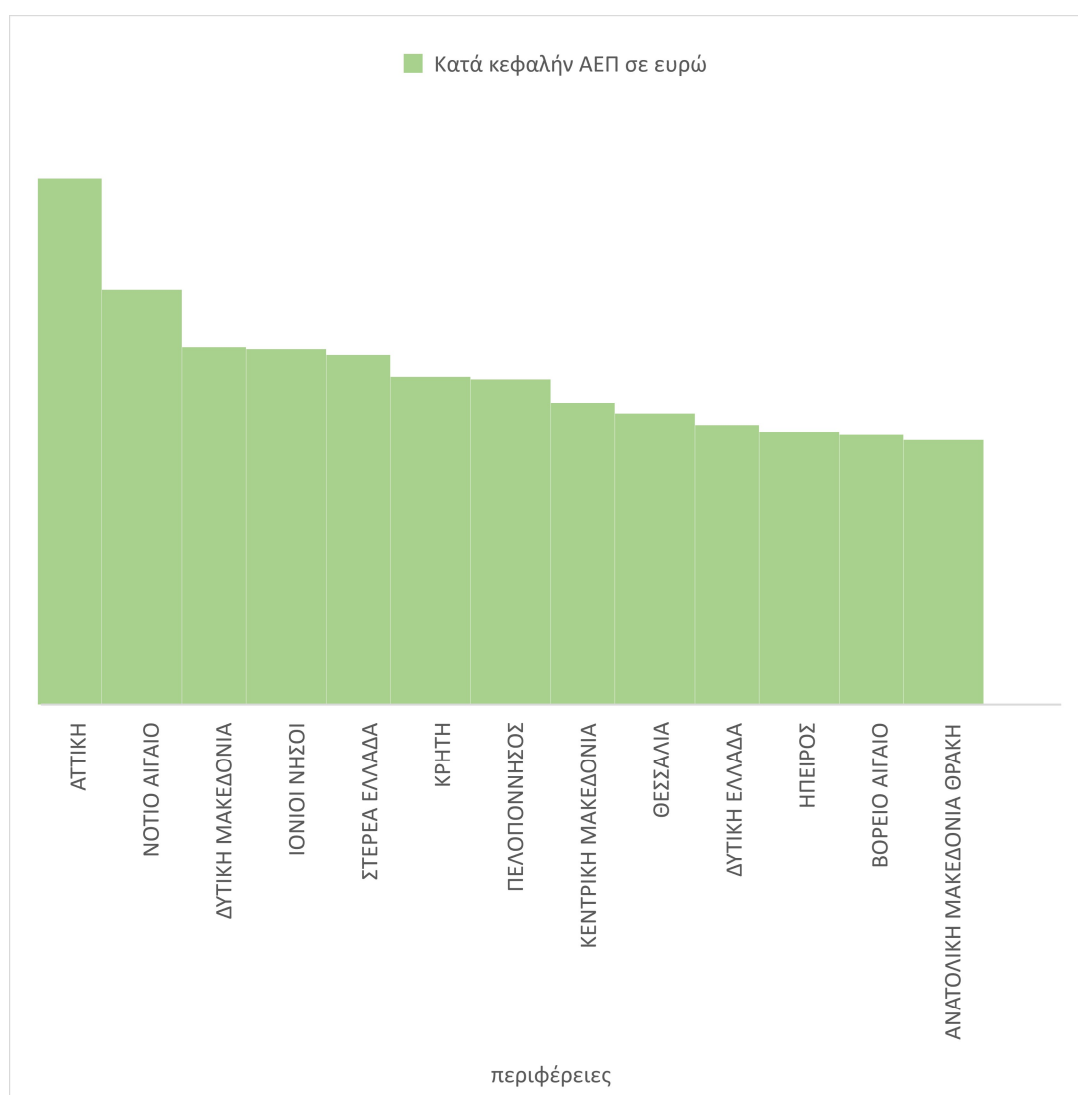
Μεταβλητή	Μέσος	Τυπική Απόκλιση	Ελάχιστο	Μέγιστο
Απασχολούμενοι ²⁰	292,9	352,5	67,4	1.472
Άνεργοι	71,5	87,11	10,9	405,8
Μη Ενεργοί	338,8	385,3	75,3	1.528
Ανεργία %	19,52	4,423	11,3	31,3
Ωφελούμενοι	1.883	2.457	0	12.030
ΑΕΠ κατά κεφαλήν ²¹	14.431	3.081	11.271	23.341
Επιχειρήσεις	108.898	88.970	34.468	358.509
Πληθυσμός	820,5	953,8	192,9	3.803
Πυκνότητα	126,8	251,8	28,29	997,2

²⁰ Απασχολούμενοι, Άνεργοι, Μη ενεργοί, Πληθυσμός, σε χιλιάδες

²¹ σε ευρώ

Παρατηρούμε ότι το ο μέγιστος αριθμός των ωφελούμενων που προσλήφθηκαν σε μία περιφέρεια συγκεκριμένα σε δήμους της Περιφέρειας Νότιου Αιγαίου το 2018, είναι 12.030 άτομα, αλλά υπήρξαν και περιφέρειες που δεν απασχόλησαν κανένα άτομο μέσω της ΚΕ, πιθανόν λόγω καθυστερημένης ένταξης τους στο πρόγραμμα που δεν μπορούμε να πιθανολογήσουμε που οφείλεται. Ο μέσος όρος των ατόμων που απασχολήθηκαν πλησιάζει τους δύο χιλιάδες (1.883) αριθμός που όμως φαίνεται να αποτελεί μικρό ποσοστό σε σχέση με τον πληθυσμό, μόλις 0,23 %. Το ΑΕΠ παρουσιάζει μεγάλη απόκλιση 3.081 ευρώ, με ανάγκη ενίσχυσης περιφερειών όπως αυτή της Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης και του Βόρειου Αιγαίου.

Πίνακας 5-2 Κατά κεφαλήν ΑΕΠ / περιφέρεια (2016-2020)

Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ

5.3.3 Συσχετίσεις

Η διαδικασία της ανάλυσης συνεχίζεται με σκοπό την ανεύρεση σχέσης μεταξύ μεταβλητών. Αυτή είναι η ανάλυση συσχέτισης. Τα αποτελέσματα της θα μας δώσουν τα στοιχεία εκείνα που θα φανερώσουν ότι υπάρχει κάποιος βαθμός εξάρτισης μιας μεταβλητής σε σχέση μιας άλλης. Αν ο βαθμός συσχέτισης είναι υψηλός τότε όταν μεταβάλλεται μία μεταβλητή, πιθανότατα μεταβάλλεται και η τιμή της άλλης.

Πίνακας 5-3 Πίνακας συσχέτισης μεταβλητών έρευνας

	Απασχολούμενοι	Άνεργοι	Μη Ενεργοί	Ανεργία %	Ωφελούμενοι	ΑΕΠ	Επιχειρήσεις	Πληθυσμός
Απασχολούμενοι	1							
Άνεργοι	0.962	1						
Μη Ενεργοί	0.995	0.976	1					
Ανεργία %	-0.0174	0.161	0.0345	1				
Ωφελούμενοι	0.653	0.648	0.656	-0.0478	1			
ΑΕΠ	0.683	0.609	0.637	-0.193	0.485	1		
Επιχειρήσεις	0.963	0.935	0.968	-0.0319	0.620	0.554	1	
Πληθυσμός	0.998	0.976	0.999	0.0250	0.657	0.656	0.967	1
Πυκνότητα	0.931	0.886	0.905	-0.0415	0.594	0.793	0.817	0.916

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα 5-3 παρατηρείται κάποια συσχέτιση μεταξύ των ωφελούμενων και των απασχολούμενων, των ωφελούμενων και των ανέργων, όχι όμως μεταξύ των ωφελούμενων και του ποσοστού ανεργίας. Αυτό σημαίνει ότι μεταβολή του αριθμού των ωφελούμενων δεν επηρεάζει, στο επίπεδο τουλάχιστον που μελετάμε, το ποσοστό της ανεργίας.

5.3.4 Παλινδρόμηση

Με σκοπό να διαπιστώσουμε κατά πόσο μπορούμε να προβλέψουμε τις τιμές μίας μεταβλητής, ήτοι της ανεργίας ή του κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην περίπτωσή μας, γνωρίζοντας τις τιμές μίας (ή περισσότερων) άλλης (ή άλλων) μεταβλητής(-ών), χρησιμοποιούμε διάφορα μοντέλα γραμμικής παλινδρόμησης. Τα αποτελέσματά τους μας βοηθούν στο να κατανοήσουμε αν η ΚΕ έχει επίδραση/αντίκτυπο στην ανεργία και το κατά κεφαλήν ΑΕΠ.

Δίνοντας τους παρακάτω ορισμούς στις μεταβλητές μας, ταξινομώντας τις πάντα σε σχέση με την περιφέρεια, ορίζουμε ως γενικό ποσοστό ωφελούμενων το λόγο των ωφελούμενων προς τον πληθυσμό, γενικό ποσοστό απασχολούμενων το λόγο των

απασχολούμενων προς τον πληθυσμό και γενικό ποσοστό ανεργίας το λόγο των ανέργων προς τον πληθυσμό.

Πίνακας 5-4 Παλινδρομήσεις - τύποι

Γραμμική Παλινδρόμηση 1	$\ln \text{ΑΕΠ} = \alpha + \beta_0 * \ln \Omega \text{φελουμένων} + \beta_1 * \text{Επιχειρήσεις} + \beta_2 * \text{Πυκνότητα} + \beta_3 * \text{Απασχολούμενοι} + \varepsilon (1)$
Γραμμική Παλινδρόμηση 2	$\ln \text{Ανεργοί} = \alpha + \beta_0 * \ln \text{ΑΕΠ} + \beta_1 * \ln \Omega \text{φελούμενοι} + \beta_2 * \text{Επιχειρήσεις} + \beta_3 * \text{Πυκνότητα} + \beta_4 * \text{Απασχολούμενοι} + \varepsilon (1)$
Γραμμική Παλινδρόμηση 3	$\ln \text{ΑΕΠ} = \alpha + \beta_0 * \ln \Omega \text{φελούμενοι\%} + \beta_1 * \text{Επιχειρήσεις} + \beta_2 * \text{Πυκνότητα} + \beta_3 * \text{Απασχολούμενοι\%} + \varepsilon (1)$
Γραμμική Παλινδρόμηση 4	$\ln \text{Ανεργοί} = \alpha + \beta_0 * \ln \text{ΑΕΠ} + \beta_1 * \ln \Omega \text{φελούμενοι\%} + \beta_2 * \text{Επιχειρήσεις} + \beta_3 * \text{Πυκνότητα} + \beta_4 * \text{Απασχολούμενοι} + \varepsilon (1)$

Στη ανάλυση αυτή θέλουμε να διαπιστώσουμε κατά πόσο αυτή η προσφορά εργασίας δημιουργεί επιπλέον εργαζόμενους. Κατά πόσο μεταβάλλονται δηλαδή οι ωφελούμενοι σε απασχολούμενους μετά την λήξη του προγράμματος, κατά πόσο μπορούν να δημιουργήσουν επιπλέον ΑΕΠ, κατά πόσο συμβάλλουν στην μείωση της ανεργίας. Θεωρώντας ως ανεξάρτητη μεταβλητή τους ωφελούμενους, από τους τους πίνακες 5-4 και 5-5, διαπιστώνουμε ότι ο αριθμός τους δεν είναι στατιστικά σημαντικός και επομένως δεν μπορεί να επηρεάσει κάποια από τις εξαρτημένες μας μεταβλητές (ανεργία, ΑΕΠ, απασχολούμενους). Πιθανόν αυτό να οφείλετε στο μικρό ποσοστό των ωφελούμενων σε σχέση με τον πληθυσμό, που αδυνατούν να επηρεάσουν τα μακροοικονομικά μεγέθη για παράδειγμα του ΑΕΠ.

Πίνακας 5-5 Παλινδρόμηση 1

	(1)	(2)	(3)
Μεταβλητή	Ln ΑΕΠ 1	Ln ΑΕΠ 2	Ln ΑΕΠ 3
Ln Ωφελούμενων	-0,002 (0,021)	-0,006 (0,021)	-0,002 (0,020)
Επιχειρήσεις	-0,000 (0,000)	-0,000*** (0,000)	
πυκνότητα	0,001** (0,000)		0,001*** (0,000)
Απασχολούμενοι	-0,000 (0,001)	0,001*** (0,000)	-0,000 (0,000)
Σταθερά	9,529***	9,596***	9,523***

<i>Πίνακας 5-6 Παλινδρόμηση 1 (συνέχεια)</i>			
	(0,135)	(0,137)	(0,131)
Αριθμός Παρατηρήσεων	56	56	56
R²	0,543	0,496	0,542

Οι τυπικές αποκλίσεις είναι σε παρενθέσεις
 *** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,1

Πίνακας 5-7 Παλινδρόμηση 2

	(4)	(5)	(6)
Μεταβλητή	Άνεργοι 4	Άνεργοι 5	Άνεργοι 6
Ln ΑΕΠ	-7,758*	-8,897**	-7,541
	(4,513)	(4,287)	(4,553)
Ln Ωφελούμενοι	-0,483	-0,435	-0,532
	(0,666)	(0,661)	(0,671)
Επιχειρήσεις	-0,000	-0,000	
	(0,000)	(0,000)	
Πυκνότητα	-0,010		0,003
	(0,011)		(0,008)
Απασχολούμενοι	0,023	0,011	0,001
	(0,017)	(0,008)	(0,005)
	98,014**	108,115**	94,861**
	(43,222)	(41,358)	(43,578)
Αριθμός Παρατηρήσεων	56	56	56
R²	0,107	0,095	0,072

Οι τυπικές αποκλίσεις είναι σε παρενθέσεις
 *** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,1

Όσον αφορά τις άλλες μεταβλητές, στην περίπτωση των μοντέλων (1), (2) και (3) παρατηρούμε ότι σε κάποια από τα μοντέλα ο αριθμός των απασχολούμενων και η πυκνότητα είναι θετικά συσχετισμένες μεταβλητές σε επίπεδο 1% με το κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Αυτό σημαίνει ότι όσο μεγαλύτερος ο αριθμός των απασχολούμενων και ο πληθυσμός, τόσο μεγαλύτερο το κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Αυτό ίσως σημαίνει ότι η αύξηση της απασχόλησης ή συγκέντρωση πληθυσμών σε περιοχές, βοηθά την ευημερία των πολιτών. Αρνητική συσχέτιση σε επίπεδο 1% εμφανίζεται σε ένα από τα μοντέλα με τον αριθμό των επιχειρήσεων. Αυτό ενδεχόμενα χρήζει περαιτέρω διερεύνησης. Μία πρώτη ερμηνεία είναι ότι η αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων δεν οδηγεί υποχρεωτικά σε αύξηση του ατομικού εισοδήματος, ίσως επειδή οι επιχειρήσεις αυτές είναι πολύ μικρές ή και ατομικές.

Στην περίπτωση των μοντέλων (4), (5), και (6) διαπιστώνουμε ότι η ανεργία είναι αρνητικά συσχετισμένη με το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Συνεπώς, όσο μεγαλώνει το κατά κεφαλήν ΑΕΠ τόσο μικραίνει η ανεργία. Ενδεχόμενα αυτό οφείλεται στο ότι περιφέρειες με μεγαλύτερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ έχουν ήδη πετύχει μείωση της ανεργίας.

Πίνακας 5-8 Παλινδρόμηση 3

	(7)	(8)	(9)
Μεταβλητή	Ln ΑΕΠ 1	Ln ΑΕΠ 2	Ln ΑΕΠ 3
Ωφελούμενοι %	0,003 (0,004)	0,004 (0,005)	0,004 (0,004)
Επιχειρήσεις	-0,000 (0,000)	0,000*** (0,000)	
Πυκνότητα	0.001*** (0.000)		0.001*** (0.000)
Απασχολούμενοι %	1,594** (0,623)	2,159*** (0,777)	1,599** (0,631)
Σταθερά	8,953*** (0,219)	8,673*** (0,269)	8,913*** (0,220)
Αριθμός Παρατηρήσεων	58	58	58
R²	0,601	0,351	0,583

Οι τυπικές αποκλίσεις είναι σε παρενθέσεις
*** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,1

Πίνακας 5-9 Γραμμική Παλινδρόμηση 4

	(10)	(11)	(12)
Μεταβλητή	Άνεργοι 4	Άνεργοι 5	Άνεργοι 6
Ln ΑΕΠ	-0,036* (0,020)	-0,020 (0,016)	-0,033* (0,020)
Ωφελούμενοι %	0,000 (0,001)	0,000 (0,001)	0,000 (0,001)
Επιχειρήσεις	-0,000 (0,000)	0,000 (0,000)	
Πυκνότητα	0,000 (0,000)		0,000 (0,000)
Σταθερά	0,424** (0,191)	0,277* (0,148)	0,396** (0,186)
Αριθμός Παρατηρήσεων	58	58	58
R²	0,059	0,033	0,051

Οι τυπικές αποκλίσεις είναι σε παρενθέσεις
*** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,1

Στην περίπτωση των μοντέλων (7), (8) και (9) παρατηρούμε ότι το ποσοστό των απασχολούμενων και η πυκνότητα του πληθυσμού σχετίζονται θετικά με το κατά κεφαλήν ΑΕΠ, όπως είδαμε και σε άλλα μοντέλα πράγμα που είναι λογικό καθώς ο πληθυσμός συνηθίζει να συγκεντρώνεται σε περιοχές που υπάρχουν δουλειές (περιφέρεια Αττικής) και αυτό λειτουργεί πολλαπλασιαστικά προς στο ΑΕΠ.

Τα μοντέλα (10), (11), και (12) ενισχύουν την μέχρι τώρα ανάλυση, εμφανίζοντας αρνητική συσχέτιση ανάμεσα στους ανέργους και το κατά κεφαλή ΑΕΠ σε επίπεδο σημαντικότητας 1%, τονίζοντας για άλλη μία φορά το ότι όσο μεγαλώνει η ανεξάρτητη μεταβλητή μου μικραίνει η εξαρτημένη.

Το R^2 (R-τετράγωνο) με τιμές πολύ μικρότερες της μονάδας, μας δείχνει ότι τα δεδομένα μας δεν ταιριάζουν με τα μοντέλα παλινδρόμησης.

5.4 Συμπεράσματα

Συνολικά από την ποσοτική ανάλυση προκύπτει, ότι ο αριθμός των ωφελούμενων που απασχολήθηκαν σε διαφορετικές ειδικότητες σε όλους τους δήμους της χώρας, από το 2016 έως το 2020, μέσα από τα νέα προγράμματα ΚΕ αδυνατεί να επηρεάσει τα μακροοικονομικά μεγέθη που μελετήσαμε ως προς τις περιφέρειες. Δεν δύναται να ωφελήσει την οικονομία, αφού δεν αυξάνει τον αριθμό απασχολούμενων, συνεκδοχικά δεν αυξάνει το προϊόν που αυτοί παράγουν και κατά συνέπεια δεν μπορεί να μειωθεί και το ποσοστό ανεργίας. Η διαπίστωση του ότι αυτός ο αριθμός είναι μικρός μπορεί πιθανόν να εξηγήσει το γεγονός της αδυναμίας του.

6 Κεφάλαιο 6^ο Προτάσεις - Συμπεράσματα

6.1 Προτάσεις πολιτικής (Policy Making)

Όλα δείχνουν ότι η ανεργία δεν μπορεί να εξαλειφθεί γρήγορα και απλά λόγω της πολυμορφίας της. Ενδεχομένως να χρειάζεται η άσκηση των ενεργών πολιτικών να λάβει μακροχρόνια μορφή όπως άλλωστε υποστηρίζει η θεωρία, με τη δημιουργία περισσότερων θέσεων εργασίας (σύμφωνα με τα συμπεράσματα της ποσοτικής ανάλυσης μας), ανάλογα με τον αριθμό των κατοίκων της κάθε περιφέρειας και των συνθηκών που

αυτοί βιώνουν. Απαιτείται να ληφθεί μέριμνα για την αύξηση της πιθανότητας το προσωπικό που εργάστηκε στους δήμους (άλλα και στους άλλους φορείς) και απέκτησε εξειδικευμένες γνώσεις και εμπειρογνομosύνη από την άσκηση συγκεκριμένων καθηκόντων σε υπηρεσίες μέσα σε αυτούς, να διαφυλάξει την απασχολησιμότητα του.

6.2 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Το δυνατό σημείο της ΚΕ έτσι όπως αυτό προκύπτει από την παρούσα εργασία, είναι η απασχόληση στο δημόσιο, για την οποία χρειάζεται περισσότερη έρευνα και σε μεγαλύτερο πεδίο. Αυτό θα πρέπει να πραγματοποιηθεί με την βοήθεια των αναλυτικών δεδομένων (όχι μόνο των εκτιμήσεων που είχαμε στην διάθεσή μας) της τελευταίας απογραφής του πληθυσμού 2021 που βρίσκονται σε διαδικασία επεξεργασίας και δημοσιοποίησης από την από την ΕΛΣΤΑΤ, ώστε να αποτελέσουν χρήσιμο εργαλείο για την βελτίωση των πολιτικών απασχόλησης.

Από την παρούσα ανάλυση κρίνεται σκόπιμο να υπάρξει μία επόμενη μελέτη που θα μπορέσει να μετρήσει το παραγόμενο έργο των ανθρώπων που εργάζονται στην ΚΕ στους δήμους αλλά και σε άλλους φορείς. Θέματα για μελλοντικές έρευνες θα μπορούσαν να είναι οι επιπτώσεις της ΚΕ στην τοπική ανάπτυξη που θα λαμβάνουν υπόψη τους την άποψη του εμπλεκόμενου στη διαδικασία τακτικού προσωπικού, των δημοτών και της διοίκησης των δήμων.

6.3 Συμπεράσματα

Ολοκληρώνοντας την παρούσα διπλωματική και βγάζοντας τα τελικά συμπεράσματα της προσπάθειας μας να προσεγγίσουμε το πρόγραμμα της κοινωνικού έργου ως δράσης μιας ενεργούς πολιτικής που στηρίζεται σε αυτό που η θεωρητικοί της οικονομίας ονόμασαν Εργοδότη Έσχατης Προσφυγής, προσπαθούμε να κατανοήσουμε τον τρόπο και την λογική που αυτή στήθηκε στην ελληνική πραγματικότητα.

Αντιλαμβανόμαστε ότι περνώντας την πιλοτική φάση της μέσα από την πρωτοβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση που διαθέτει άμεση σχέση με τους πολίτες/ δημότες, δοκίμασε την ανταπόκριση, τα όρια, αλλά και τις κατευθύνσεις που θα πρέπει να λάβει.

Άλλωστε η άσκηση κοινωνικής πολιτικής του κράτους, τα τελευταία χρόνια γίνεται με εκχώρηση αρμοδιοτήτων/ υποχρεώσεων στους δήμους.

Η προσφορά εργασίας στους δήμους, από την πλευρά του προγράμματος με την εκταμίευση αρκετά μεγάλων κονδυλίων από το ΕΣΠΑ, δεν δείχνει να επηρεάζει την συνολική απασχόληση στις περιφέρειες της χώρας, αλλά ούτε και να μειώνει το ποσοστό ανεργίας σε αυτές. Κατά συνέπεια ούτε το γενικό επίπεδο διαβίωσης παρουσιάζει σημαντική διαφοροποίηση. Γεγονός που μπορεί να ερμηνευτεί εν μέρει από το χαμηλό ποσοστό δημιουργίας θέσεων, σε σχέση με τον γενικό πληθυσμό. Στην έρευνα παρατηρήσαμε περιφέρειες που την πρώτη χρονιά που λειτούργησε το πρόγραμμα με την νέα του μορφή, δεν είχαν καμία πρόσληψη. Το απειροελάχιστο ποσοστό μικρότερο κατά πολύ της μονάδας των θέσεων σε σχέση με τον πληθυσμό, απέχει από το αντίστοιχο πρόγραμμα της Αργεντινής όπου ο αριθμός των θέσεων αποτελούσε το 5% του πληθυσμού.

Επιπλέον η έλλειψη προγραμματισμού και σταθερότητας των διαστημάτων στα οποία γίνονται οι προσλήψεις, μπορεί να οδηγούν σε μειωμένη απασχόληση των συμμετεχόντων μετά την λήξη της σύμβασής τους. Πολλές από τις αδυναμίες της ΚΕ, που οφείλονται στο μικρό χρονικό διάστημα που αυτή λειτουργεί (5 έτη), με εξαίρεση το 2020 χρονιά που επλήγη από την νόσο του κορονοϊού (υγειονομική κρίση με άμεσο αντίκτυπο στην οικονομία) και σήμαινε για πολλούς ωφελούμενους της ΚΕ πάγωμα των ενεργών συμβάσεων τους χωρίς καμία αποζημίωση, μπορεί να απαλειφθούν από την συνέχιση της και τη δημιουργία πρόνοιας για τους αστάθμητους παράγοντες (πχ ενεργειακή κρίση).

Οι ωφελούμενοι δείχνουν να κινητοποιούνται με έναυσμα την εργασία τους στο πρόγραμμα, να κοινωνικοποιούνται και να εξελίσσονται αποκτώντας ικανότητες στην ανεύρεση εργασίας. Επιθυμούν να ξαναεργαστούν στο ασφαλές περιβάλλον του δημοσίου, παρά την χαμηλή αμοιβή τους ενώ δυσκολεύονται στη ανεύρεση άλλης εργασίας στη συνέχεια και χρειάζονται περισσότερη βοήθεια στο σημείο αυτό. Γεγονός που καταδεικνύεται και από την μεγάλη συμμετοχή στις προκηρύξεις θέσεων ΚΕ. Αξίζει να σημειωθεί ότι στην τελευταία πρόσκληση που έλαβε χώρα το 2022 με τους δήμους να καταλαμβάνουν το 81,6% των θέσεων, έγιναν οι διπλάσιες αιτήσεις από τον αριθμό των 25.000 θέσεων. Επομένως το εργατικό προσωπικό είναι πρόθυμο και απομένει στην αγορά εργασίας να αυξήσει την ζήτηση της, υιοθετώντας και τα πλεονεκτήματα της ΚΕ με ολοκληρωμένες παρεμβάσεις.

Βιβλιογραφία - Πηγές

Ξενόγλωσση

Acheampong T., 2019. Government as employer of last resort as a solution to youth unemployment in developing countries: Lessons from Ghana's national youth employment programme. *E-Journal of International and Comparative*, January.

Antonopoulos R., 2021. *Towards a European Job Guarantee: the “Special Case” of Greece*. [Ηλεκτρονικό] https://www.etui.org/sites/default/files/2021-03/Towards%20a%20European%20job%20guarantee%2C%20the%20special%20case%20of%20Greece_2021.pdf [Πρόσβαση 21 Μάιος 2022].

Begg D., Vernasca G., Fischer S., Dornbusch R., 1998. *Εισαγωγή στην Οικονομική*. 3η επιμ. σ.λ.:Κριτική.

Brémond, J., 1987. *Keynes et les keynésiens aujourd’hui Des solutions pour sortir de la crise?*. [Ηλεκτρονικό] Available at: <https://media.electre-ng.com/extraits/extrait-id/aeb51e1b008a364dc7a35a4c9b38c182088133b01613dc9021184ec25db74963.pdf> [Πρόσβαση 21 Μάιος 2022].

Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K., 2008. *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Destà A., 2017. *Government as Employer of Last Resort: A Tentative Proposal for Solving Youth Unemployment*. [Ηλεκτρονικό] Available at: www.africanidea.org/Ethiopia_youth_unemployment.html [Πρόσβαση 21 Μάιος 2022].

European Commission, γ.γ. *The European Pillar of Social Rights Action Plan*. [Ηλεκτρονικό] Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM:2021:102:FIN> [Πρόσβαση 221 Μάιος 2022].

Hussmanns R., 2007. *Measurement of employment, unemployment and underemployment – Current international standards and issues in their application*. [Ηλεκτρονικό] Available at: <https://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm> [Πρόσβαση 26 Ιούλιος 2022].

Kaboub F., 2007. *Institutional Adjustment Planning for Full Employment*. [Ηλεκτρονικό] Available at:

https://www.researchgate.net/publication/287753569_Institutional_Adjustment_Planning_for_Full_Employment [Πρόσβαση 21 Μάιος 2022].

Karamessini M., 2016. *Επίπτωση στην αγορά εργασίας τεσσάρων υφέσεων σε γυναίκες και άνδρες στην Ελλάδα: Συγκριτική ανάλυση σε μακροπρόθεσμη προοπτική», Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη*. [Ηλεκτρονικό] Available at:

<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/SCAD/article/view/8978>

[Πρόσβαση 21 Μάιος 2022].

Keynes J., 1936. *The General Theory of Employment, Interest and Money*. New York: Harcourt Brace Jovanovich.

Kostzer D., 2008. *Argentina: A Case Study on the Plan Jefes y Jefas de Hogar*.

[Ηλεκτρονικό] Available at: https://www.levyinstitute.org/pubs/wp_534.pdf

[Πρόσβαση 21 Μάιος 2022].

Lucas, Robert E., 1978. Unemployment Policy. Μάιος, 68(2), pp. 323-357.

Minsky H. P., 1986. *Stabilizing an Unstable Economy*. New Haven: Yale University Press.

Paul K, Moser K., 2009. Unemployment impairs mental health: Meta-analyses. *Journal of Vocational Behavior*, June, 74(3), pp. 264-282.

K.-S R., 2021. *Employment policy*, Strasbourg: European Parliament.

Randall W., 2007. *THE EMPLOYER OF LAST RESORT PROGRAMME: COULD IT WORK FOR DEVELOPING COUNTRIES?*, Geneva: International Labour Office.

Rubery, J., Grimshaw, D., Keizer, A., & Johnson, M., 2018. *Challenges and contradictions in the 'normalising' of precarious work*. *Work, Employment and Society*.

[Ηλεκτρονικό] Available at:

[https://www.research.manchester.ac.uk/portal/en/publications/challenges-and-contradictions-in-the-normalising-of-precarious-work\(6cb5c487-e9c7-448e-830c-8133752cb484\).html](https://www.research.manchester.ac.uk/portal/en/publications/challenges-and-contradictions-in-the-normalising-of-precarious-work(6cb5c487-e9c7-448e-830c-8133752cb484).html) [Πρόσβαση 21 Μάιος 2022].

Tcherneva P., 2012. *Beyond Full Employment: The Employer of Last Resort as an Institution for Change*. [Ηλεκτρονικό] Available at:

https://www.levyinstitute.org/pubs/wp_732.pdf

[Πρόσβαση 21 Μάιος 2022].

Tcherneva P., 2012. Ο Εργοδότης έσχατης προσφυγής : Ένα ρεαλιστικό σχέδιο για άμεση απασχόληση σε περίοδο κρίσης. *Εξπρές*, 20,21 Οκτώβριος, pp. 12-13.

Tcherneva P., 2014. *Πλήρης Απασχόληση: Ένας δρόμος που δεν ακολουθήθηκε*. [Ηλεκτρονικό] Available at: https://www.levyinstitute.org/pubs/wp_789GR.pdf [Πρόσβαση 21 Μάιος 2022].

Ελληνόγλωσση

Αντωνοπούλου Ρ., Παπαδημητρίου Δ., Ταυν Γ., 2011. *Προγράμματα άμεσης δημιουργίας θέσεων εργασίας σε συνθήκες κρίσης στην Ελλάδα*, Αθήνα: Παρατηρητήριο Οικονομικών και Κοινωνικών Εξελίξεων, Ινστιτούτο Εργασίας, ΓΣΕΕ.

Αργεΐτης, Γ., Κορατζάνης, Ν., Παϊταρίδης, Δ., Πασσάς, Κ. και Πιέρρος, Χ., 2018. *Η α(υ)πάτη των προγραμμάτων οικονομικής προσαρμογής της Ελλάδας*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Γεωργανάς Σ., 2005. Απλά μαθήματα Κέϊνς για σοσιαλίζοντες και μη. *e-rooster*, 6 Δεκέμβριος.

Γεωργιάς Κ., 2020. *Πολιτικές Απασχόλησης σε Εθνικό και Ευρωπαϊκό Επίπεδο*. Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης.

Γκιάλης Σ., Herod Α., 2015. “Γεωγραφία της εργασίας” – Εργατική δράση, ευέλικτη απασχόληση και χωρικές ανισότητες.

Δεδουσόπουλος Α., 2000. *Η κρίση στην αγορά εργασίας, Τόμος Α΄: Θεωρίες της ανεργίας*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Δρακάκη ΑΜ., Σαριδάκη Σ., 2020. *Εργασιακή Επισφάλεια Κοινωνική Ευπάθεια και Νέα Γενιά στην Ελλάδα: Θεωρητικές Προκείμενες και Ερευνητικά Ευρήματα*, Κρήτη: BBS ΚΕΜΕ-ΠΚ.

Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π., 2020. *Πρόσκληση για την υποβολή προτάσεων στο επιχειρησιακό πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»*. Αθήνα: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων .

Ελληνική Εταιρεία Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης –ΕΕΤΑΑ Α.Ε., 2021. *Πρώθηση της απασχόλησης μέσω Προγραμμάτων Κοινωνικού Χαρακτήρα για 25.000 άτομα σε Διπλωματική Εργασία*

Δήμους, Περιφέρειες, Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφερειών (ΚΚΠΠ)/συναφείς φορείς, Υπηρεσίες Υπουργείων και άλλων φορέων. [Ηλεκτρονικό] Available at: https://www.eetaa.gr/fundings/index.php?tag=view_prosklisis_details&prosklisis_id=621 [Πρόσβαση 21 Μάιος 2022].

ΕΛΣΤΑΤ, 2021. *Η Ελλάδα με αριθμούς*. [Ηλεκτρονικό] Available at: <https://www.statistics.gr/greece-in-figures> [Πρόσβαση 21 Μάιος 2022].

ΕΛΣΤΑΤ, 2022, Δελτίο Τύπου "Κίνδυνος Φτώχειας" Πειραιάς
Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ, 2018. *Ετήσια Έκθεση, Η ελληνική οικονομία και Απασχόληση*, Αθήνα: ΙΝΕ ΓΣΕΕ.

Ζαφειράκης Κ., 2005, Πώς γίνεται μια επιστημονική εργασία; Επιστημονική Έρευνα και συγγραφή εργασιών, 2^η έκδοση, Αθήνα, Κριτική

Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ, 2021. *Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση*, Αθήνα: ΙΝΕ ΓΣΕΕ.

Ιωαννίδης Γ., Πιερρός Χ., 2015. *Αντιμετωπίζοντας την κρίση της Απασχόλησης: Μια πρόταση για τη μείωση του ποσοστού ανεργίας κατά δέκα ποσοστιαίες μονάδες εντός τριών ετών*, Αθήνα: Παρατηρητήριο Οικονομικών και Κοινωνικών Εξελίξεων ΙΝΕ ΓΣΕΕ.

Κορατζής Ν., 2020. *Προγράμματα εγγυημένης απασχόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Αντιμετωπίζοντας την κρίση απασχόλησης και τις αναπτυξιακές προκλήσεις της εποχής*, Αθήνα: Παρατηρητήριο Οικονομικών και Κοινωνικών Εξελίξεων ΙΝΕ ΓΣΕΕ.

Λιανός, Θ., & Ψειρίδου, Α., 2015. *Οικονομική ανάλυση και πολιτική - Μακροοικονομική*. σ.λ.:Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις.

ΟΑΕΔ, 2019, Απολογισμός Δράσεων Μάρτιος 2015- Ιούνιος 2019, Ηλεκτρονικά Διαθέσιμο : <https://www.dypa.gov.gr/documents/10195/1214556/%CE%91%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A3%20%CE%9F%CE%91%CE%95%CE%94%202015-2019.pdf> [Μάιος 21 2022]

ΟΑΕΔ, 2016. *ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ Νο 7/2016*. Αθήνα: Διαύγεια ΑΔΑ: 7Ξ6Δ4691Ω2-7ΛΜ.

ΟΑΕΔ, 2017. *ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ 16-17, 7.180 ΘΕΣΕΙΣ ΠΛΗΡΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ (Β' ΚΥΚΛΟΣ)*. Αθήνα: Διαύγεια ΑΔΑ: 701Υ4691Ω2-7ΗΓ.

ΟΑΕΔ, 2017. *ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ Νο 1/2017, ΓΙΑ 24.251 ΘΕΣΕΙΣ*. Αθήνα: Διαύγεια ΑΔΑ : 6ΡΠΧ4691Ω2-ΚΕ0.

ΟΑΕΔ, 2019. *ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ 3/19, ΓΙΑ 8.933 ΘΕΣΕΙΣ*. Αθήνα: Διαύγεια ΑΔΑ: 6ΡΛΖ4691Ω2-98Π.

ΟΑΕΔ, 2020. *ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ 4/20, ΓΙΑ 36.500 ΑΤΟΜΑ*. Αθήνα: Διαύγεια ΑΔΑ: Ω2Χ64691Ω2-ΥΤ6.

Οικονόμου Μ., Σουλιώτης Κ., 2018. *Οικονομική κρίση και ψυχική υγεία: Σύστημα υγείας – κατάθλιψη – αυτοκτονικότητα και εγκληματικότητα*. Αθήνα, Αρχαία Ελληνικής Ιατρικής.

Παπαγεωργίου Ι., 2015. *Απλή Τυχαία Δειγματοληψία*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.

Παπαδημητρίου Γ., Φλόρου Γ., Αναστασιάδου Σ., 2001. *Κλίμακες αξιολόγησης: η περίπτωση της κλίμακας Likert*, s.l.: Πρακτικά 14ου Πανελληνίου Συνεδρίου Στατιστικής.

Σπυριδάκης Μ., 2018. *Homo Precarius. Εμπειρίες Ευαλωτότητας στην Κρίση*. Αθήνα: Πεδίο.

Φερόνας Α. και Λαλιώτη Β., 2021. *Κοινωνική Πρόνοια: Μια επισκόπηση του πεδίου*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/eejp/article/view/29089>

[Πρόσβαση 21 Μάιος 2022].

Νομοθεσία

ν.4152/13, ΦΕΚ 107/τ.Α΄/9-5-13, υποπαρ. ΙΔ1 της παρ. ΙΔ του άρθρου πρώτου, «*Επείγοντα μέτρα εφαρμογής των νόμων 4046/2012, 4093/2012 και 4127/2013*.

Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο της Ελλάδας.

ν.4320/15, άρθρο 42, ΦΕΚ 29/τ.Α΄/19-3-15, *Ρυθμίσεις για τη λήψη άμεσων μέτρων για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης, την οργάνωση της Κυβέρνησης και των Κυβερνητικών οργάνων και λοιπές διατάξεις*. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο της Ελλάδας.

ν.4368/16, ν.4368/16, άρθρο 1, ΦΕΚ 21/τ. Α΄/21-2-16, *Μέτρα για την επιτάχυνση του κυβερνητικού έργου και άλλες διατάξεις*. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο Ελλάδας.

ν.4597/19, άρθρο 44, ΦΕΚ 35/τ. Α'/28-02-19, 2019. Για την κύρωση των Συμβάσεων Παραχώρησης που έχουν συναφθεί μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και των Οργανισμών Λιμένος Α.Ε. Διατάξεις για τη λειτουργία του συστήματος λιμενικής διακυβέρνησης και άλλες διατάξεις. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο Ελλάδος.

ν.4618/19, άρθρο 3, ΦΕΚ 89/τ.Α'/10-6-2019, 2019. Κύρωση των επιμέρους συμβάσεων για τα έργα V και VI της από 6.9.2018 Σύμβασης Δωρεάς μεταξύ του Ιδρύματος «Κοινωνοφελές Ίδρυμα Σταύρος Σ. Νιάρχος» ...". Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο Ελλάδας.

ΚΥΑ 6.8208/5.7245, Φ. 1.-0.-2., 2016. Τροποποίηση της Υπ' Αριθμό 6.1714/5.1504 (ΦΕΚ 424/Β'/22-02-2016) Κοινής Υπουργικής Απόφασης με Θέμα: "Προώθηση της Απασχόλησης Μέσω Προγραμμάτων Κοινωνοφελούς Χαρακτήρα στο Πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014–2020. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο της Ελλάδας.

Ηλεκτρονικές Σελίδες

EUROPA, *EUR-Lex home*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021DC0102>

[Πρόσβαση 21 Μάιος 2022]

Eurostat, χ.χ. *Eurostat*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://ec.europa.eu/eurostat> [Πρόσβαση 21 Μάιος 2022].

International Conference of Labour Statisticians (ICLS), χ.χ. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://ilostat.ilo.org/about/standards/icls/> [Πρόσβαση 26 Ιούλιος 2022].

International Word Organization, χ.χ. *International Word Organization*.

[Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/lang--en/index.htm>

[Πρόσβαση 21 Μάιος 2022].

Levy Economics Institute, χ.χ. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.levyinstitute.org/about/> [Πρόσβαση 21 Μάιος 2022].

Ministry Of Rural Development, Government Of India, χ.χ. *THE MAHATMA GANDHI NATIONAL RURAL EMPLOYMENT GUARANTEE ACT 2005*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: https://nrega.nic.in/Nregahome/MGNREGA_new/Nrega_home.aspx

[Πρόσβαση 9 Σεπτέμβριος 2022].

Organisation of Economic Co-operation and Development, χ.χ. *OECD*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.oecd.org/employment-outlook/2020/> [Πρόσβαση 21 Μάιος

2022].

South African Government, χ.χ. *Let's grow South Africa together*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: www.gov.za [Πρόσβαση 9 Σεπτέμβριος 2022].

World Bank, <https://www.worldbank.org/en/home>

ΔΥΠΑ, χ.χ. <https://www.dypa.gov.gr/> [Πρόσβαση 21 Μάιος 2022].

Available at: <https://www.dypa.gov.gr/more-energhitikes-politikes-apaskholisi>

[Πρόσβαση 21 Μάιος 2022].

ΕΛΣΤΑΤ, <https://www.statistics.gr/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ερωτηματολόγιο

Στο πλαίσιο της εκπόνησης Διπλωματικής Εργασίας του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στην «Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση» του Διαπανεπιστημιακού Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών των Πανεπιστημίων Πελοποννήσου, Πειραιώς και Δημοκριτείου με θέμα το «Πρόγραμμα Απασχόλησης «Κοινωνοφελής Εργασίας» στους δήμους της χώρας / έλεγχος επίτευξης των σκοπών του στην Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας από το 2016 μέχρι το 2021», επιλεχθήκατε να απαντήσετε γιατί έχετε εργαστεί / εργάζεστε ως ωφελούμενος/η τέτοιων προγραμμάτων.

Η συμμετοχή σας στην προσπάθεια αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική για μένα.

Σας παρακαλώ να συμπληρώσετε το ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο.

Εκτιμώμενος χρόνος συμπλήρωσης 5-10 λεπτά.

Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και οι απαντήσεις εμπιστευτικές.

Σας ευχαριστώ πολύ για το χρόνο και τη συμμετοχή σας.

Με εκτίμηση,

Νικολαΐδου Κωνσταντίνα

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Δημογραφικά Στοιχεία

(βάλτε X στο πλαίσιο)

1. Φύλο:

Άντρας Γυναίκα Άλλο

2. Ηλικία:

18-24 25-34 35-44 45-54 55 και άνω

3. Επίπεδο Εκπαίδευσης:

Δημοτικό

Γυμνάσιο

Λύκειο/ΙΕΚ/Επαγγελματικές-Τεχνικές Σχολές

ΤΕΙ

ΑΕΙ

Μεταπτυχιακό και άνω

4. Οικογενειακή Κατάσταση:

Άγαμος/η

Έγγαμος/η - Σύμφωνο Συμβίωσης

Διαζευγμένος/η – Σε διάσταση

Χήρος/α

5. Αριθμός παιδιών

0

1

2

3

4

Πάνω από 4

Γενικά για την ανεργία των ωφελούμενων

1. Πόσο διάστημα ήσασταν άνεργος/η πριν προσληφθείτε στο πρόγραμμα :

- κάτω από έξι μήνες
 7-12 μήνες
 13-24 μήνες
 πάνω από 24 μήνες

2. Πριν ψάχνατε για δουλειά : ΝΑΙ, ΟΧΙ

3. Αν ΝΑΙ με ποιο τρόπο :

- ΟΑΕΔ
 Αγγελίες
 Γνωστούς
 Ψηφιακά μέσα ή μέσα κοινωνικής δικτύωσης (facebook, κα)
 Άλλο

4. Ήσασταν δικαιούχος ΚΕΑ ? : ΝΑΙ, ΟΧΙ

5. Πριν πόσο καιρό εργαστήκατε με σύμβαση κοινωνοφελούς:

Εργάζομαι και σήμερα	1- 6 μήνες	7- 12 μήνες	12- 24 μήνες	πάνω από 24 μήνες

Σχετικά με την απασχόληση στο πρόγραμμα

1. Εργάζεστε/εργαστήκατε στο Δήμο που κατοικείτε? : ΝΑΙ, ΟΧΙ

2. Κάνατε αίτηση σύμφωνα με τα τυπικά προσόντα σας : ΝΑΙ, ΟΧΙ

3. Ολοκληρώσατε το πρόγραμμα : ΝΑΙ, ΟΧΙ

4. Παρακολουθήσατε πρόγραμμα κατάρτισης : ΝΑΙ, ΟΧΙ

5. Απασχοληθήκατε σε θέση σύμφωνα με το τυπικό προσόν : ΝΑΙ, ΟΧΙ

6. Σημειώστε τον βαθμό ικανοποίησή σας σε σχέση με τις συνθήκες απασχόλησης:

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα Πολύ

7. Σημειώστε τον βαθμό ικανοποίησή σας σε σχέση με την αξιοποίησή σας στο δήμο:

3

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα Πολύ

8. Αποκτήσατε γνώσεις/δεξιότητες από την απασχόλησή/κατάρτιση σας αυτή :

Καθόλου	Λίγες	Αρκετές	Πολλές

9. Σημειώστε τον βαθμό ικανοποίησή σας από την αμοιβή σας σε σχέση με την εργασία που παρείχατε :

Καθόλου	Μέτρια	Πολύ

Μετά την απασχόληση

1. Βρήκατε δουλειά μετά την λήξη της σύμβασής στο δήμο : ΝΑΙ , ΟΧΙ
2. Σας βοήθησε η κοινωφελής να βρείτε δουλειά : ΝΑΙ , ΟΧΙ
3. Αν ναι με ποιον τρόπο :

Αυξήθηκαν οι δεξιότητες/γνώσεις μου	Έμαθα να αναζητώ εργασία με καλύτερους τρόπους	Απόκτησα κύκλο γνωριμιών	Δημιούργησα τη δική μου επιχείρηση

4. Μετά τη λήξη της σύμβασής σας εργαστήκατε :

Καθόλου	Έως 1 μήνα	2-6 μήνες	Πάνω από 6 μήνες

5. Σήμερα είστε άνεργος : ΝΑΙ , ΟΧΙ
6. Αναζητάτε εργασία : ΝΑΙ , ΟΧΙ
7. Θέλετε να εργαστείτε ξανά σε πρόγραμμα κοινωφελούς : ΝΑΙ , ΟΧΙ

ΝΑΙ Συμφωνώ για την επεξεργασία των στοιχείων μου στο πλαίσιο της έρευνας για την διπλωματική εργασία της κα Νικολαΐδου Κωνσταντίνης για το πρόγραμμα ΔΔΠΜΣ «Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση»